

Załącznik do Uchwały
Sejmiku Województwa
Warmińsko - Mazurskiego
Nr VI/83/07
z dnia 20 marca 2007

**REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ
NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2007 ROK**

Olsztyn, luty – marzec 2007

Spis treści

I. Wstęp	3
1. Wprowadzenie - uwarunkowania prawne, programowe i organizacyjne	3
2. Struktura dokumentu i główne założenia Planu	3
3. Krajowe uwarunkowania programowe	5
3.1. Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2007 – omówienie	5
3.2. Program Operacyjny Kapitał Ludzki	6
4. Regionalna polityka zatrudnienia w podstawowych dokumentach programowych	7
4.1. Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020.....	7
4.2. Strategia Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku	7
4.3. Strategia Pomocy Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2015 roku	8
4.4. Regionalna Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko- Mazurskiego.....	8
4.5. Regionalny Program Rozwoju Rolnictwa na lata 2002-2006	8
4.6. Projekt Strategii Rozwoju Edukacji w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2015 roku, Olsztyn 2001r.	8
4.7. Strategia rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim.....	8
4.8. Wojewódzki Program Wyrównywania Szans i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu Osób Niepełnosprawnych na lata 2004 – 2007.....	8
II. Diagnoza rynku pracy województwa warmińsko – mazurskiego.....	9
1. Uwarunkowania rynku pracy regionu warmińsko – mazurskiego	9
1.1. Uwarunkowania gospodarki.....	9
1.2. Struktura gospodarki	10
1.3. Edukacja.....	11
2. Rynek pracy	12
3. Bezrobocie rejestrowane w województwie warmińsko-mazurskim.....	14
3.1. Poziom bezrobocie	14
3.2. Stopa bezrobocia	16
3.3. Struktura regionalnego bezrobocia.....	17
3.4. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy	19
3.5. Oferty pracy i aktywizacja bezrobotnych.....	20
III. Podsumowanie rekomendacje	23
1. Podsumowanie	23
2. Analiza SWOT	25
3. Rekomendacje	26
IV. Główne kierunki Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia	30
1. Priorytety Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.....	30
2. Główne kierunki polityki rynku pracy w roku 2007	31
3. Priorytetowe programy regionalne.....	32
4. Cele do osiągnięcia.	34
5. Kryteria dla uzyskania wsparcia	34
6. Finansowanie programów.	34
7. Działania na rzecz zatrudnienia w ramach Funduszu Pracy – zadania powiatowych urzędów pracy na rzecz aktywizacji bezrobotnych	35
V. Monitorowanie i koordynowanie działań oraz sprawozdawanie.....	37
Załącznik 1 Regionalny Zespół ds. opracowania projektu Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.....	40
Załącznik 2 Przebieg prac i konsultacji związanych z Regionalnym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia (RPD) na 2006 rok.....	41
Załącznik 3 Wyjaśnienie używanych pojęć	42
Załącznik 4 Zadania instytucji rynku pracy	44

Regionalny Plan Działania na rzecz Zatrudnienia województwa warmińsko - mazurskiego na rok 2007

I. Wstęp

1. Wprowadzenie - uwarunkowania prawne, programowe i organizacyjne

Regionalny Plan Działania na rzecz Zatrudnienia określa wojewódzką politykę w zakresie rynku pracy w roku 2007. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z późn. zm.) w art. 3 ust. 4. określa, że:

„Samorząd województwa na podstawie Krajowego Planu Działania, uwzględniając strategię rozwoju województwa oraz strategię wojewódzką w zakresie polityki społecznej, o których mowa w odrębnych przepisach, przygotowuje corocznie regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia, określający preferowane programy regionalne, projekty lokalne, priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia - po zasięgnięciu opinii powiatowych jednostek samorządu terytorialnego oraz partnerów społecznych”.

Regionalny Plan Działania na rzecz Zatrudnienia uwzględnia założenia Krajowego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia, który definiuje zadania państwa w zakresie polityki zatrudnienia.

Podjęwszy działania zmierzające do opracowania Regionalnego Planu Działania Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął Uchwałę Nr 1/10/07/III z dnia 09.01.2007 roku w sprawie powierzenia Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Olsztynie koordynacji działań związanych z opracowaniem Regionalnego Planu Działania na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok oraz powołania Zespołu Zadaniowego do spraw Regionalnego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia.

W celu wykonania postanowień Uchwały powołany został Regionalny Zespół ds. opracowania projektu RPD, do zadań którego należało wyznaczenie głównych obszarów problemowych Planu oraz przeprowadzenie szerokich konsultacji w zakresie jego treści w środowiskach reprezentowanych przez Członków Zespołu, a także przedstawienie własnych opinii i sugestii. Zespół wypracował ostateczną wersję RPD i przedłożył dokument Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w celu skierowania pod obrady Sesji Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W dalszej kolejności Zespół podejmie monitorowanie realizacji Planu oraz przygotuje rekomendacje na rok następny.

Stosownie do zapisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stanowiących, że realizowana polityka rynku pracy przez władze publiczne opiera się na dialogu i współpracy z partnerami społecznymi, opracowanie niniejszego dokumentu nastąpiło z udziałem partnerów społecznych, gospodarczych i samorządowych.

W związku z tym skład¹ Regionalnego Zespołu ds. Opracowania Regionalnego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia został wyłoniony spośród przedstawicieli samorządu województwa, samorządowych jednostek wojewódzkich i powiatowych, a także regionalnych struktur organizacji związkowych i organizacji pracodawców, przedstawicieli wojewody oraz nauki.

Prace nad tekstem dokumentu oraz czynności organizacyjne, a w tym zebranie i opracowanie materiałów z konsultacji społecznych² wykonywane były w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Olsztynie przez pracowników Wydziału Informacji, Analiz i Prognoz WUP i konsultowane w Międzywydziałowym Zespole ds. opracowania Regionalnego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.

2. Struktura dokumentu i główne założenia Planu

Regionalny Plan Działania na rzecz Zatrudnienia określa głównych uczestników działań i zawiera kierunkowe wytyczne dla służb zatrudnienia oraz instytucji, organizacji oraz innych podmiotów funkcjonujących w obszarze rynku pracy. Plan został podzielony na dwie części.

W pierwszej części o charakterze ogólnym:

- zawarto diagnozę rynku pracy,

¹ Skład Zespołu zapisany jest w Załączniku

² Przebieg prac nad KPD przedstawiono w Załączniku

- określono warunki do stworzenia podstaw zwiększenia efektywności realizacji priorytetów wojewódzkiej polityki społeczno - gospodarczej, a w szczególności: ograniczenia bezrobocia, wzrostu zatrudnienia oraz rozwoju zasobów ludzkich poprzez pełną absorpcję środków finansowych z obszaru rynku pracy,
- zdefiniowano zadania samorządu województwa na rzecz zatrudnienia, a także priorytety regionalnej polityki zatrudnienia na rok 2007 z uwzględnieniem perspektywy roku 2008 oraz w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy, ujętej w Krajowym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.

Założenia Regionalnego Planu Działań na rok 2007 wynikają z operacjonalizacji w rocznej perspektywie Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku i koncentrują się na aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych z województwa warmińsko-mazurskiego znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, a także na rozwijaniu aktywnych polityk rynku pracy na szczeblu regionalnym.

RPD 2007 powstaje w trudnym momencie, ponieważ realizowany będzie w okresie kontynuacji programów sektorowych³ i jednocześnie rozpoczęcia realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) i Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO). W konsekwencji obszar niepewności jest dość znaczny, co powoduje, że nie było do końca możliwe sprecyzowanie działań w ramach PO KL.

Plan określa kompleksowe podejście do problematyki bezrobocia wskazując preferowane programy lokalne i regionalne, mające wpływ na wyrównanie lokalnych dysproporcji w zatrudnieniu a także definiując priorytetowe grupy bezrobotnych oraz innych osób wymagających wsparcia.

Część druga, szczegółowa, opierająca się na założeniach Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok obejmuje zadania realizowane w województwie warmińsko-mazurskim. Część ta zostanie opracowana przez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, po uchwaleniu RPD 2007 przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego i po ustaleniu zasad wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, na podstawie zgłoszeń dokonanych przez partnerów społecznych i powiatowe urzędy pracy. Zakłada się, że szczegółowa część Planu będzie dokumentem żywym, co oznacza, że może zostać uzupełniona przez nowe inicjatywy i zadania zgłaszane w trakcie roku przez instytucje i organizacje, które włączają się do regionalnych działań na rzecz zatrudnienia. Informacje w tej sprawie będą sukcesywnie publikowane na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Instytucjonalno – funkcjonalne zarządzanie rynkiem pracy i promocja zatrudnienia

Od 1 stycznia 2000 roku zarządzanie rynkiem pracy w Polsce ma charakter zdecentralizowany. Obecnie zadania państwa w zakresie zatrudnienia określa ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99 poz. 1001, z późn. zm.). Ustawa określa trzy różne poziomy zadań i odpowiedzialności za sytuację na rynku pracy:

- krajowy: administracja rządowa – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- wojewódzki: wojewódzka administracja samorządowa – Wojewódzki Urząd Pracy oraz administracja rządowa – Wojewoda (Urząd Wojewódzki),
- powiatowy: powiatowa administracja samorządowa – powiatowe urzędy pracy.

Główni realizatorzy Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia

Podmiotami wykonującymi zapisy Planu są instytucje rynku pracy⁴ realizujące zadania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Należą do nich:

- 1) **Publiczne służby zatrudnienia**, tworzące organy zatrudnienia wraz z powiatowymi urzędami pracy i Wojewódzkim Urzędem Pracy oraz Urzędem Wojewódzkim, realizujące zadania określone ustawą. W zakresie objętym Regionalnym Planem Działań Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego działa poprzez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie będący samorządową jednostką organizacyjną.
- 2) **Ochotnicze Hufce Pracy**, będące państwową jednostką wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz bezrobotnych do 25 roku życia, wykonują zadania państwa w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, a także zadania w zakresie jej kształcenia i wychowania.
- 3) **Agencje zatrudnienia**, będące niepublicznymi jednostkami organizacyjnymi świadczącymi usługi w zakresie:

³ Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL) oraz Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) podlegają zakończeniu w roku 2007

⁴ Zadania instytucji rynku pracy opisane są szczegółowo w Załączniku 4

- pośrednictwa pracy,
 - pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych,
 - poradnictwa zawodowego,
 - doradztwa personalnego,
 - pracy tymczasowej.
- 4) Instytucje szkoleniowe**, to jest publiczne i niepubliczne podmioty prowadzące na podstawie odrębnych przepisów edukację pozaszkolną, oferujące szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy, także finansowanych ze środków publicznych.
- 5) Instytucje dialogu społecznego na rynku pracy**
- Polityka rynku pracy realizowana przez władze publiczne opiera się na dialogu i współpracy z partnerami społecznymi, w szczególności w ramach:
- działalności rad zatrudnienia,
 - partnerstwa lokalnego,
 - uzupełniania i rozszerzania oferty usług publicznych służb zatrudnienia przez partnerów społecznych i agencje zatrudnienia.
- 6) Instytucje partnerstwa lokalnego**, którymi są instytucje realizujące inicjatywy partnerów rynku pracy, tworzone na rzecz realizacji zadań określonych ustawą i wspierane przez organy samorządu terytorialnego.

3. Krajowe uwarunkowania programowe

Działania zawarte w planie będą komplementarne z zapisami następujących dokumentów:

- 1) Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 r.
- 2) Program Operacyjny Kapitał Ludzki.
- 3) Programy operacyjne: Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, a także inne programy stanowiące źródła finansowania.
- 4) Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
- 5) Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku.
- 6) Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko – Mazurskiego do 2015 r.
- 7) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- 8) Zasady i przepisy EURES (międzynarodowa sieć służb zatrudnienia).

3.1. Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2007 – omówienie

Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 r., zawierający zasady realizacji Europejskiej Strategii Zatrudnienia, stanowi podstawę realizacji zadań państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Priorytety i kierunki polityki państwa w dziedzinie zatrudnienia, określone zostały w przyjętych przez Rząd następujących dokumentach:

- Program Działania Rządu „SOLIDARNE PAŃSTWO”,
- Krajowy Program Reform na lata 2005-2008 (KPR),
- Krajowa Strategia Zatrudnienia na lata 2007-2013 (KSZ),
- Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 r. (KPDZ/2006).

KPDZ/2007 odpowiadając priorytetom i kierunkom polityki państwa w dziedzinie zatrudnienia, określonym w dokumentach rządowych, uwzględnia również kontynuację zadań podjętych w ramach KPDZ/2006, zgodnie z kierunkami wyznaczonymi w Krajowym Programie Reform na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej na lata 2005-2008. KPDZ/2007 jest, bowiem dokumentem uzupełniającym KPR, w tym odpowiadającym na zalecenie Komisji Europejskiej o bardziej zdecydowanym działaniu na rzecz zwiększenia stóp zatrudnienia i zmniejszenia dysproporcji regionalnych.⁵

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyznacza dodatkową przesłankę opracowania KPDZ. W myśl postanowienia art. 3 ust. 4, KPDZ przygotowywany na szczeblu ogólnokrajowym, stanowi podstawę dla przygotowania przez samorząd województwa corocznych regionalnych planów działań na rzecz zatrudnienia, określających preferowane programy regionalne, projekty lokalne, priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia.

⁵ Roczny Raport KE, COM(2006)30, Część II Polska.

Misją KPDZ/2007 jest podjęcie działań i uruchomienie przedsięwzięć, które służyć będą zapewnieniu wzrostu produktywnego zatrudnienia i ograniczeniu bezrobocia oraz przyczynią się do podniesienia w przekroju województw i powiatów poziomu:

- 1) spójności społecznej, mierzonej wskaźnikiem zatrudnienia i stopą bezrobocia;
- 2) spójności gospodarczej, mierzonej za pomocą wskaźnika PKB przypadającego na mieszkańca;
- 3) spójności przestrzennej, mierzonej czasem przejazdu do danego obszaru komunikacją lotniczą, drogową i kolejową.

Podstawowe cele KPDZ/2007 to:

- Wzrost zatrudnienia - osiągnięcie w IV kwartale 2007 roku wskaźnika zatrudnienia dla ludności w wieku 15-64 lata (według BAEL) w wysokości 56%, to jest wyższego o 2,3 pkt. proc. w stosunku do bazowego IV kwartału 2005 r.
- Ograniczenie bezrobocia - zmniejszenie na koniec 2007 roku ogólnej stopy bezrobocia (według BAEL) do poziomu 13%, to jest o 3,7 pkt. proc. w stosunku do bazowego IV kwartału 2005 r.

Priorytetami KPDZ/2007 są:

- 1) Rozwój przedsiębiorczości.
- 2) Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw poprzez inwestowanie w kapitał ludzki.
- 3) Aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 4) Doskonalenie dialogu i partnerstwa społecznego dla zapewnienia równowagi na polskim rynku pracy.
- 5) Tworzenie zasad efektywnej polityki migracyjnej.
- 6) Doskonalenie instytucjonalnej obsługi rynku pracy.

3.2. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Zgodnie z przyjętymi przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007–2013 zostanie ujęta w ramach Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki*, którego celem jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie mechanizmów efektywnego zarządzania w administracji rządowej. W ramach Programu wsparciem zostaną objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, adaptacyjność przedsiębiorstw, zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz partnerskiego państwa, a także z promocją postaw zdrowotnych wśród osób pracujących i doskonaleniem zawodowym kadr medycznych.

Działania podejmowane w ramach programu zmierzają do podnoszenia i rozwijania potencjału podmiotów działających w obszarach objętych wsparciem EFS oraz upowszechniania programów wspierających zatrudnienie i integrację społeczną. Realizowane będą działania mające na celu aktywizację osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osobom i grupom społecznym doświadczającym dyskryminacji na rynku pracy, m.in. poprzez rozwijanie alternatywnych form zatrudnienia, podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych, wspieranie zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej oraz promocję przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Program Operacyjny *Kapitał Ludzki* składa się z 11 Priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym.

Priorytety realizowane centralnie to:

- Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna;
- Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw;
- Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty;
- Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka;
- Priorytet V Dobre rządzenie;
- Priorytet VI Profilaktyka, promocja i poprawa stanu zdrowia ludności w wieku produkcyjnym.

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:

- Priorytet VII Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej;
- Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki;
- Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach;
- Priorytet X Partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich;

Ponadto realizowany będzie Priorytet XI Pomoc techniczna, którego celem jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach Programu ok. 60% alokowanych środków zostanie przeznaczonych na wsparcie dla regionów, zaś pozostałe ok. 40% środków będzie wdrażane sektorowo przez odpowiednie resorty. W ramach komponentu regionalnego środki zostaną przeznaczone na wsparcie dla osób i grup społecznych, natomiast w ramach komponentu centralnego środki zostaną przeznaczone przede wszystkim na wsparcie dla struktur i systemów.

4. Regionalna polityka zatrudnienia w podstawowych dokumentach programowych

Regionalna polityka zatrudnienia zapisana jest w podstawowych dokumentach, to jest w *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego*, oraz *Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku* a także w wojewódzkich strategiach sektorowych i programach operacyjnych. Poniżej przedstawiono powiązane z rynkiem pracy cele strategiczne oraz operacyjne zawarte w wymienionych dokumentach.

4.1. Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020

Cel strategiczny - Wzrost konkurencyjności gospodarki zawiera cel operacyjny **wzrost liczby miejsc pracy**. Główne działania przybliżające realizację tego celu koncentrują się na tworzeniu warunków dla powstawania nowych działalności, zakładania nowych przedsiębiorstw oraz rozwijania – poprzez wzrost zatrudnienia – już istniejących firm.

Cel strategiczny - Wzrost aktywności społecznej – realizacja celu jest warunkiem rozwoju gospodarczego, likwidowania problemów społecznych, a także budowania nowych więzi. Wzrost aktywności społecznej będzie następował wskutek realizacji następujących celów operacyjnych:

- dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy,
- różnorodna i dostępna edukacja,
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez współpracę i wsparcie organizacji pozarządowych,
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

4.2. Strategia Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku

W nawiązaniu do celu głównego *Strategii Rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego: Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy* został sprecyzowany **wiodący cel Strategii: Rozwój zasobów ludzkich niezbędnym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego województwa**.

Realizacja wiodącego celu Strategii pozwoli na osiągnięcie do końca okresu następujących efektów w sferze rynku pracy i zasobów ludzkich:

- uzyskanie znaczącej poprawy jakości zasobów ludzkich,
- zmniejszenie dystansu do krajowego poziomu zatrudnienia i bezrobocia,
- ograniczenie bezrobocia do 51 – 54 tys. osób oraz wskaźnika stopy bezrobocia do 10 – 12%,
- wzrost zatrudnienia i osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia w wysokości 54 – 56%.

Zakłada się, w zamierzeniach strategicznych, wysoką dynamikę spadku stopy bezrobocia, o ponad 1,2 pkt procentowego rocznie, oraz średnioroczny spadek poziomu bezrobocia o 6%⁶. Równie wysoka jest dynamika wzrostu wskaźnika zatrudnienia, średniorocznie o 0,8 pkt procentowego. Zakładana dynamika spadku wskaźników bezrobocia i wzrostu zatrudnienia jest wyższa niż krajowa, średnio o 1 pkt procentowy rocznie.

W Strategii przyjęto, że osiągnięcie celu wiodącego będzie możliwe poprzez działania ujęte w pięciu Priorytetach, to jest głównych kierunkach działań na rzecz zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich:

Priorytet 1. Wzrost zatrudnienia

Priorytet 2. Kształcenie i wychowanie dla zatrudnienia i integracji społecznej

Priorytet 3. Efektywna organizacja rynku pracy.

Priorytet 4. Równość szans do zatrudnienia

Priorytet 5. Aktywna i zintegrowana polityka w obszarze bezrobocia

⁶ Prognozy znajdują się w załączniku 1 *Rynek pracy województwa warmińsko-mazurskiego - Diagnoza*

4.3. Strategia Pomocy Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2015 roku

W Strategii wyodrębniono **obszar długotrwałego bezrobocia**, ponieważ dominującą obecnie grupą, szukającą wsparcia w systemie pomocy społecznej są właśnie bezrobotni. Celem strategicznym obszaru jest sprawny i skuteczny system przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej

Osiągnięciu celu strategicznego służyć będą następujące cele operacyjne:

- Wysoka skuteczność programów na rzecz aktywizacji społeczno zawodowej długotrwanie bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej.
- Brak zjawiska dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną.
- Brak degradacji społeczno-zawodowej świadczeniobiorców pomocy społecznej.

4.4. Regionalna Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko- Mazurskiego

Głównym celem Regionalnej Strategii Innowacyjności jest zwiększanie konkurencyjności Warmii i Mazur w procesie budowania potencjału gospodarczego i tworzenia nowoczesnych miejsc pracy. Sprostanie głównemu wyzwaniu będzie możliwe poprzez osiągnięcie czterech celów strategicznych, a wśród nich celu powiązanego z rynkiem pracy, jakim jest **wzrost kwalifikacji**.

4.5. Regionalny Program Rozwoju Rolnictwa na lata 2002-2006

Program koresponduje z działaniami na rzecz zatrudnienia poprzez *Priorytet 5 Zwiększenie liczby stanowisk pracy poza rolnictwem*, w którym wyodrębniono działania:

- 1) Uczestnictwo w pracach związanych z opracowaniem i realizacją regionalnego programu zwalczania bezrobocia.
- 2) Uczestnictwo w pracach związanych z aktywizacją społeczności po-pegeerowskiej.
- 3) Uczestnictwo w opracowaniu programu związanego z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw.

4.6. Projekt Strategii Rozwoju Edukacji w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2015 roku, Olsztyn 2001r.

Projekt zawiera wizję rozwoju edukacji do roku 2015, a jako jeden z celów strategicznych wymienia *Sprawny system edukacji dostosowany do potrzeb gospodarki regionu sprzyjający rozwojowi zasobów ludzkich*. Dla osiągnięcia zakładanego celu strategicznego zdefiniowano cel operacyjny: *Stworzenie systemu edukacji warunkującego rozwój człowieka zakładający powiązanie z potrzebami rynku pracy*

4.7. Strategia rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim

Wizja rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego jest sformułowana następująco: *Turystyka wiodącą dziedziną gospodarki Warmii i Mazur generującą nowe miejsca pracy i wzrost dochodów ludności*.

Z analizy bilansu strategicznego wynika, że istnieje siedem obszarów, w których najszybciej można spodziewać się efektu mnożnikowego w sprzężeniu z rozwojem turystyki, a wśród nich wymieniono: *Rynek pracy* oraz *Przedsiębiorczość*.

4.8. Wojewódzki Program Wyrównywania Szans i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu Osób Niepełnosprawnych na lata 2004 – 2007

Program zakłada działania w 5 współzależnych obszarach, z których trzeci: *Rehabilitacja Zawodowa* ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Podstawą wyodrębnienia tego obszaru stały się główne problemy społeczno-gospodarcze regionu Warmii i Mazur i towarzyszące im zjawisko bezrobocia, które dotyka również osoby niepełnosprawne. Dlatego istnieje pilna potrzeba podejmowania działań zmierzających do wyrównywania szans zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

II. Diagnoza rynku pracy województwa warmińsko – mazurskiego

Do opracowania diagnozy wykorzystano dane obowiązującej sprawozdawczości Głównego Urzędu Statystycznego. Dla wypuklenia pewnych tendencji posłużono się również wynikami Badań Aktywności Ekonomicznej Ludności, pozwalających na przedstawienie istoty problemu w innym ujęciu.

1. Uwarunkowania rynku pracy regionu warmińsko – mazurskiego

Rozdział zawiera krótki opis najważniejszych uwarunkowań wpływających na sytuację gospodarczą, informacje dotyczące struktury gospodarki oraz analizę rynku pracy.

1.1. Uwarunkowania gospodarki

Demografia

Na koniec grudnia 2005 roku województwo warmińsko-mazurskie zamieszkiwało 1 428,6 tys. mieszkańców, co stanowiło 3,7% całej populacji Polski i plasowało region na 12 miejscu w kraju.

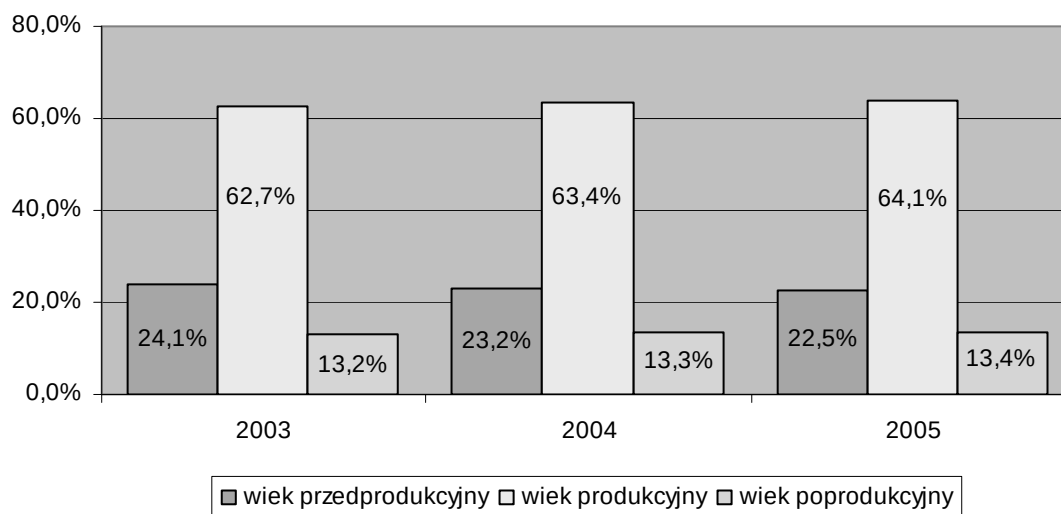
Tabela 1. Zmiany w liczbie ludności w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2000 – 2005

Rok	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasto	Wieś	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	31 XII					roczny przyrost rzeczywisty				
	w liczbach bezwzględnych					(rok poprzedni = 100)				
2000	1 427 508	697 860	729 648	860 484	567 024	x	x	x	x	x
2001	1 428 469	698 330	730 139	860 296	568 173	961	470	491	-188	1 149
2002	1 428 449	698 199	730 250	859 661	568 788	-20	-131	111	-635	615
2003	1 428 885	697 947	730 938	858 955	569 930	436	-252	688	-706	1 142
2004	1 428 714	697 620	731 094	858 820	569 894	-171	-327	156	-135	-36
2005	1 428 601	697 318	731 283	857 850	570 751	-113	-302	189	-970	857

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

Liczba ludności w 2005 r. w porównaniu do 2000 r. wzrosła zaledwie o 0,08%, a w stosunku do stanu sprzed roku praktycznie utrzymała się na niezmiennym poziomie. Większość mieszkańców województwa stanowi ludność miejska (60,0% ludności), zaś ludność wiejska stanowi 40,0% ogółu mieszkańców regionu. Region charakteryzuje się najniższą gęstością zaludnienia w kraju (59 osób/km²), prawie dwukrotnie niższą niż średnia krajowa (122 osób/km²).

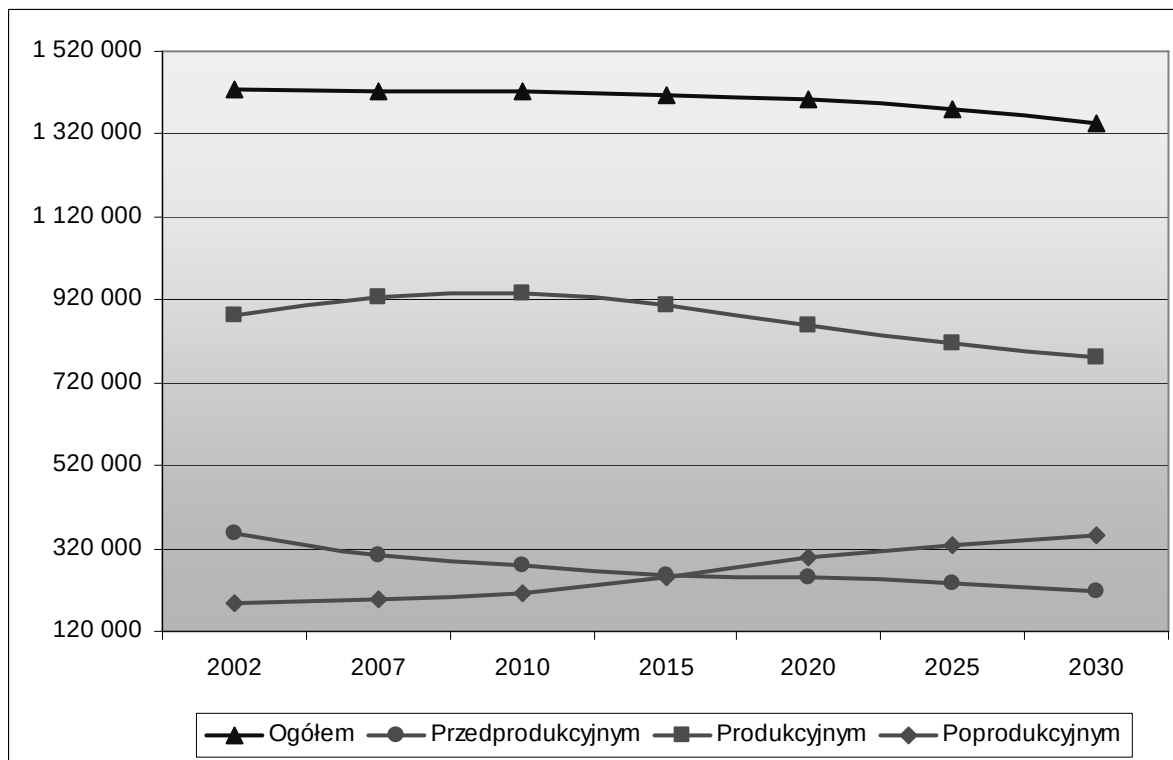
Wykres 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004- 2006

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

W ostatnich latach następują zmiany struktury w kierunku zmniejszania się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz systematycznego wzrostu ludności w wieku produkcyjnym. Według prognozy demograficznej tendencje te utrzymają się do roku 2010.

Wykres 2. Prognoza demograficzna dla województwa warmińsko-mazurskiego do 2030 roku z uwzględnieniem kategorii wiekowych

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

Trwający od kilkunastu lat spadek liczby urodzeń spowoduje w prognozowanym okresie czasu istotne zmiany w strukturze wiekowej ludności:

- 1) Ludność w wieku przedprodukcyjnym będzie zmniejszać się przez cały prognozowany okres - w roku 2030 będzie jej mniej o 29,1%, w stosunku do prognozowanej liczby ludności w roku 2007.
- 2) Do 2010 roku przewidywany jest przyrost ludności w wieku produkcyjnym, jednakże po tym okresie liczba ludności w tym wieku będzie systematycznie malała. W roku 2030 liczba ta będzie mniejsza o 15,5% w stosunku do roku 2007.
- 3) Zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym spowodowane będzie starzeniem się ludności, która tym samym zwiększy populację osób w wieku poprodukcyjnym.
- 4) Wpłynie to również na zwiększenie wskaźnika tzw. obciążenia, tj. liczby osób w wieku przed i poprodukcyjnym, przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2007 roku przewiduje się, iż będzie on wynosił 54 osoby, natomiast w roku 2030 wzrośnie do 73 osoby.

Prognozowany przyrost ludności w wieku produkcyjnym stworzy dodatkową presję na regionalny rynek pracy, co oznacza konieczność utworzenia nowych miejsc pracy. W przeciwnym wypadku można oczekiwać wzrostu bezrobocia i emigracji.

1.2. Struktura gospodarki

Podmioty gospodarki narodowej

Na koniec grudnia 2006r. w rejestrze REGON województwa warmińsko-mazurskiego zarejestrowanych było 111,3 tys. podmiotów, tj. o 1,1% więcej niż przed rokiem. Jednostki sektora prywatnego stanowiły 94,0% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w rejestrze. Dominowały w nim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 74,4% ogólnej liczby podmiotów. W ciągu 2006r. w województwie

zarejestrowano 10,8 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 8,1% więcej niż przed rokiem). W tym samym czasie wyrejestrowano 9,4 tys. podmiotów, zatem przyrost netto wyniósł 1,4 tys. podmiotów gospodarczych

Produkt Krajowy Brutto

W latach 2002 – 2004 obserwujemy szybki wzrost wartości produktu krajowego brutto (PKB) oraz wartości PKB na jednego mieszkańca, zarówno w kraju jak i w województwie, co koresponduje z ożywieniem na rynku pracy i spadkiem poziomu bezrobocia.

Jednakże wartość PKB na jednego mieszkańca województwa warmińsko – mazurskiego, wynosząca 18 778 zł., jest niższa niż przeciętna w kraju (24 181 zł.) i na koniec 2004 roku kształtowała się na poziomie 77,7% średniej dla Polski.

Według wstępnego szacunku GUS produkt krajowy brutto w 2006 roku (w cenach bieżących) ukształtował się na poziomie 1 046,6 mld zł. i był realnie wyższy o 5,8% w porównaniu z 2005 r. (w cenach stałych roku poprzedniego). W 2005 r., w porównaniu z 2004 r., wzrost PKB wyniósł 3,5%.

Wzrost PKB oznacza dobry stan gospodarki połączony ze wzrostem produkcji przemysłowej, przepływem inwestycji zagranicznych oraz wzrostem eksportu. Szybsza dynamika wzrostu PKB w porównaniu z latami poprzednimi świadczy o dobrym stadium cyklu koniunkturalnego Polskiej gospodarki.

1.3. Edukacja

Szkolnictwo ponadgimnazjalne oraz policealne

W roku szkolnym 2005/2006 w województwie warmińsko – mazurskim funkcjonowało 399 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 68 545 uczniów. Najwięcej uczniów, bo 39,6%, kształciło się w liceach ogólnokształcących, natomiast w technikach uczyło się 31,0% ogółu uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w liceach profilowanych 13,4%, a w szkołach zasadniczych zawodowych 15,1%. Na terenie województwa funkcjonują także szkoły policealne, których w roku 2005/2006 było 149. Do tego typu placówek uczęszczało 12 476 osób. W województwie warmińsko - mazurskim w roku szkolnym 2005/2006 funkcjonowały również 192 szkoły dla dorosłych (gimnazja, szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne), w których uczyło się ogółem 12 646 osób.

Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2005/2006 w województwie warmińsko – mazurskim funkcjonowało 9 uczelni wyższych, w których kształciło się 61 443 osoby. W ogólnej liczbie osób studiujących najwięcej stanowili studenci dzienni – 51,3%, natomiast studenci wieczorowi i zaoczeni 48,7%.

Tabela 2. Szkoły wyższe oraz studenci w województwie warmińsko-mazurskim w roku akademickim 2005/06

Wyszczególnienie	Szkoły	Studenci	Liczba studentów w %
Ogółem	9	61 443	100,0
Uniwersytety	1	35 482	57,7
Wyższe szkoły ekonomiczne	2	9 718	15,8
Wyższe szkoły pedagogiczne	2	7 917	12,9
Wyższe szkoły zawodowe	4	8 326	13,6

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

Pozytywną tendencją jest obserwowany wzrost liczby studentów szkół wyższych.

W roku akademickim 2005/2006 w porównaniu do roku akademickiego 2000/2001 liczba studentów wzrosła aż o 36,1%, z 45 137 do 61 443 osób.

Dostosowanie szkolnictwa do potrzeb rynku pracy

Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy jest niezbędnym warunkiem osiągnięcia pozytywnych rezultatów we wszystkich obszarach gospodarki, a w efekcie do ograniczenia bezrobocia i zjawiska wykluczenia społecznego. Partnerzy rynku pracy, zgłaszają różne problemy oraz postulaty związane z dostosowaniem szkolnictwa do potrzeb rynku pracy, mające na celu usprawnienie systemu edukacji.

Głównym problemem wielokrotnie podnoszonym przez pracodawców jest brak przygotowania praktycznego absolwentów. Środowisko pracodawców zwraca uwagę na konkretne rozwiązania, jakimi są:

- Potrzeba utworzenia sprawnego systemu staży, podczas których absolwenci w praktyce zapoznają się z pracą w firmie, zdobędą niezbędną wiedzę i doświadczenie.
- Dostosowanie programów nauczania, tworzenie kierunków kształcenia oraz wprowadzenie przedmiotów adekwatnych do wymogów lokalnego rynku pracy.
- Korzystanie z konsultacji przedsiębiorców przy otwieraniu nowych kierunków kształcenia.
- Wymiana doświadczeń w procesie kształcenia studentów, polegająca m.in. na udziale doświadczonych przedsiębiorców w zajęciach dydaktycznych.
- Umiejętność praktycznej obsługi specjalistycznych programów komputerowych.
- Praktyczna znajomość języków obcych.

Środowiska akademickie sygnalizują następujące problemy:

- Poziom przygotowania absolwentów szkół średnich z zakresu przedmiotów ścisłych obniża się z roku na rok i w chwili obecnej jedynie 10% młodzieży uczy się w klasach o profilu matematycznym i fizycznym, prognozowane jest zapotrzebowanie rynku pracy na absolwentów kierunków ścisłych, inżynierskich.
- Uczniowie i studenci wybierają obecnie specjalizacje kierując się często atrakcyjnością samych studiów, a nie potrzebami rynku pracy. Jednocześnie szkoły konkurując między sobą o uczniów, (co związane jest z pozyskaniem środków finansowych), przedstawiają ofertę wygodną dla ucznia i rodziców bez uwzględnienia kierunków rozwoju i potrzeb rynku pracy. Uelastycznienia wymaga proces wywierania wpływu na system edukacyjny, np. poprzez wprowadzenie systemu stypendiów fundowanych przez pracodawców z uwzględnieniem ich potrzeb kadrowych.
- Wspomniane zjawisko dotyczy również kształcenia nauczycieli. Mimo zbliżającego się niżu demograficznego (zmniejsza się liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych) nadal kształci się dużą liczbę młodzieży na kierunkach pedagogicznych. Problem ten wymaga pilnego rozwiązania. Oczekuje się, że uczelnie będą kształcić nauczycieli na kierunkach deficytowych.

Wśród problemów zgłaszanych przez publiczne służby zatrudnienia wymienić należy:

- Niezadowalająca potencjalna mobilność – absolwentów, szczególnie kierunków informatycznych, medycznych, nauczycieli języków obcych, należy przygotować do pracy w niewielkich miejscowościach, (tam gdzie jest zapotrzebowanie na nich), a także do wykazywania się większą elastycznością w dziedzinie zmiany wyuczonego zawodu, miejsca pracy, miejsca zamieszkania oraz akceptacji niestandardowych form zatrudnienia.
- Przepływ informacji między praktyką gospodarczą a systemem edukacji jest wciąż niewystarczający i sprowadza się do zgłoszenia przez pracodawców zapotrzebowania na konkretne profile zawodowe pracowników, (podczas, gdy cykl przygotowania absolwenta trwa średnio od 3 do 5 lat od momentu zasygnalizowania zmiany).

2. Rynek pracy

Pracujący

Liczba osób pracujących w województwie warmińsko – mazurskim systematycznie wzrasta i w 2005 roku według danych GUS wyniosła 396 853 osoby. W porównaniu z 2004 rokiem jest to 2,6% procentowy wzrost przy 1,3% wzroście dla kraju. Pracujący województwa warmińsko – mazurskiego w 2005 roku stanowili 3,2% ogółu pracujących w kraju i w porównaniu do roku 2004 ich udział wzrósł o 0,1 punktu procentowego.

Struktura aktywności ekonomicznej

Według danych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w województwie warmińsko-mazurskim, współczynnik aktywności zawodowej tj. procentowy udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności powyżej 15 roku życia, na koniec 2005 roku ukształtował się na poziomie 52,4% i w odniesieniu do współczynnika krajowego był niższy o 2,1 punktu procentowego.

Tabela 3. Wskaźniki aktywności ekonomicznej ludności województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005 – 2006

Wyszczególnienie	2004	2005	2006			Zmiany	
	III kwartał		I kwartał	II kwartał	III kwartał	6 – 3	6 – 5
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Współczynnik aktywności zawodowej							
- Polska	54,8	55,7	53,9	53,6	54,5	-1,2	0,9
- Województwo	54,9	52,4	50,8	51,7	52,4	0,0	0,7
Wskaźnik zatrudnienia							
- Polska	44,9	46,0	45,2	46,1	47,4	1,4	1,3
- Województwo	43,4	42,2	41,6	42,6	44,8	2,6	2,2

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

W III kwartale 2006 roku wskaźnik zatrudnienia, czyli procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i powyżej, był mniej korzystny w porównaniu ze wskaźnikiem ogólnopolskim i wyniósł odpowiednio: dla kraju 47,4%, a dla województwa 44,8%, co stanowi różnicę rzędu 2,6 punktu procentowego. Jednakże dynamika wzrostu wskaźnika zatrudnienia w regionie jest większa niż w kraju – w województwie odnotowano wzrost o 2,6 punktu procentowego, w kraju zaś o 1,4%.

Wynagrodzenia

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gospodarce Narodowej (okres od stycznia do grudnia) w roku 2005 w województwie warmińsko-mazurskim wynosiło 2 015,99 i było niższe o 14,6%, tj. 344,63 zł. od średniej krajowej. Wyższy wzrost wynagrodzeń w kraju w stosunku do województwa warmińsko – mazurskiego jest bardzo niekorzystnym zjawiskiem, gdyż może to powodować emigracje zarówno krajowe jak i zagraniczne.

Tabela 4. Wynagrodzenia w Polsce i w województwie warmińsko-mazurskim według sekcji w roku 2005

Wyszczególnienie	Polska	Warmińsko-Mazurskie	Województwo/ Polska w %
OGÓŁEM	2 360,62	2 015,99	85,4
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	2 345,01	2 445,29	104,3
Przemysł	2 375,79	1 879,30	79,1
Budownictwo	1 906,52	1 660,65	87,1
Handel i naprawy	1 921,89	1 449,71	75,4
Hotele i restauracje	1 512,58	1 599,60	105,8
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2 591,93	2 310,07	89,1
Pośrednictwo finansowe	4 244,57	2 943,05	69,3
Obsługa nieruchomości i firm;	2 483,81	1 951,51	78,6
Administracja publ., obrona narodowa i ubezpiec.	3 060,70	2 768,56	90,5
Edukacja	2 471,02	2 417,26	97,8
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	1 954,12	1 882,15	96,3

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

Wynagrodzenia w prawie wszystkich sekcjach są znacznie niższe w województwie niż w kraju z wyjątkiem sekcji rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo oraz hotele i restauracje.

Atrakcyjność inwestycyjna

Z badań przeprowadzonych przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową⁷ w 2005 roku wynika, iż województwo warmińsko – mazurskie należy do regionów o niskiej atrakcyjności inwestycyjnej (klasa D w pięciostopniowej skali atrakcyjności inwestycyjnej), do których należą również województwa kujawsko – pomorskie oraz podkarpackie. Czynnikiem decydującym o klasyfikacji były: niska atrakcyjność województw w opinii inwestorów oraz niewielka chłonność regionalnych rynków zbytu, a w przypadku województwa warmińsko – mazurskiego również słaba dostępność transportowa i niski poziom infrastruktury społecznej.

Lokalnie atrakcyjność inwestycyjną podnoszą specjalne strefy ekonomiczne, do których w województwie warmińsko – mazurskim należą: Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna oraz Warmińsko – Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Rozbieżność pomiędzy popytem a podażą pracy

Pracodawcy coraz częściej poruszają kwestie związane z brakiem potencjalnych pracowników, pomimo faktu, iż w województwie panuje najwyższe bezrobocie w kraju. Problemy z rekrutacją pracowników mają kilka przyczyn, z których należałoby wymienić przede wszystkim:

- niedostosowanie kwalifikacji bezrobotnych do potrzeb pracodawców,
- brak powiązania systemu edukacji z popytem na lokalnych rynkach pracy,
- brak zgodności interesów w obszarze wynagrodzeń za pracę,
- ludzie młodzi, bez doświadczenia zawodowego stanowią dla pracodawcy mało atrakcyjną ofertę, bowiem zatrudnienie takiej osoby wiąże się z dodatkowymi kosztami, jakie ponoszą w związku z przystosowaniem do wykonywania zawodu.
- długotrwałość przebywania na bezrobociu potencjalnych pracobiorców powoduje bierność zawodową.

Należy również podkreślić, że od momentu akcesji Polski do Unii Europejskiej, polscy pracownicy są konkurencyjną siłą roboczą w wielu krajach Wspólnoty, m.in.: w Wielkiej Brytanii, w Irlandii, Hiszpanii, we Włoszech itd.

Równość szans

Kobiety częściej niż mężczyźni kontynuują edukację na poziomie wyższym – w województwie warmińsko – mazurskim 58,7% studentów to kobiety. Stanowią one również większość w szkołach policealnych – 59,6%, liceach profilowanych – 55,1%, a także liceach ogólnokształcących – 60,1%. Mimo tego wskaźnik zatrudnienia dla kobiet w 2005 roku wyniósł 34,8%, dla mężczyzn zaś 49,3%. Natomiast współczynnik aktywności zawodowej wyniósł dla kobiet 44,9%, dla mężczyzn 60,5%.

Dysproporcja ta widoczna jest również w analizie wskaźnika stopy bezrobocia: według BAEL stopa bezrobocia wśród kobiet w wieku 15 lat i więcej w województwie warmińsko - mazurskim w tym samym okresie wyniosła 22,6%, wśród mężczyzn 18,6%.

3. Bezrobocie rejestrowane w województwie warmińsko-mazurskim

Prowadzona przez samorząd województwa warmińsko – mazurskiego, planowa polityka promocji zatrudnienia oraz aktywizacji bezrobotnych, daje wymierne efekty w postaci spadku poziomu (liczby) i natężenia bezrobocia (stopy bezrobocia). W roku 2006 bezrobocie w regionie osiągnęło najniższy od 5 lat poziom. Jednakże, mimo niewątpliwego rozwoju i postępującej modernizacji regionalnej gospodarki, pewne zaszłości nadal wywierają niekorzystny wpływ na procesy i zjawiska występujące na rynku pracy. Należałoby tu wymienić przede wszystkim:

- strukturalny charakter bezrobocia, wynikający z charakterystyki społeczno-gospodarczej obszarów typowo rolniczych, obciążonych dodatkowo upadkiem państwowych gospodarstw rolnych,
- pozostałości stosunkowo monokulturowego profilu uprzemysłowienia, związane z rolnictwem i leśnym charakterem regionu,
- niedostosowanie struktury kształcenia zawodowego kadr do potrzeb reformowanej gospodarki.

3.1. Poziom bezrobocie

Liczba bezrobotnych na koniec grudnia 2006 roku osiągnęła poziom 127 574 osoby. W ciągu roku, bezrobocie w województwie warmińsko-mazurskim spadło o 15,5% (23 336 osób); w kraju 16,7% (463 700 osób). W okresie trzech analizowanych lat poziom bezrobocia w regionie zmniejszył się o 21,4% (34 787 osób); w kraju o 23,0% (690 201 osób).

⁷ „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2005”, Tomasz Kalinowski (red.), Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2005.

Tabela 5. Dynamika spadku bezrobocia w latach 2004 - 2006 na tle kraju

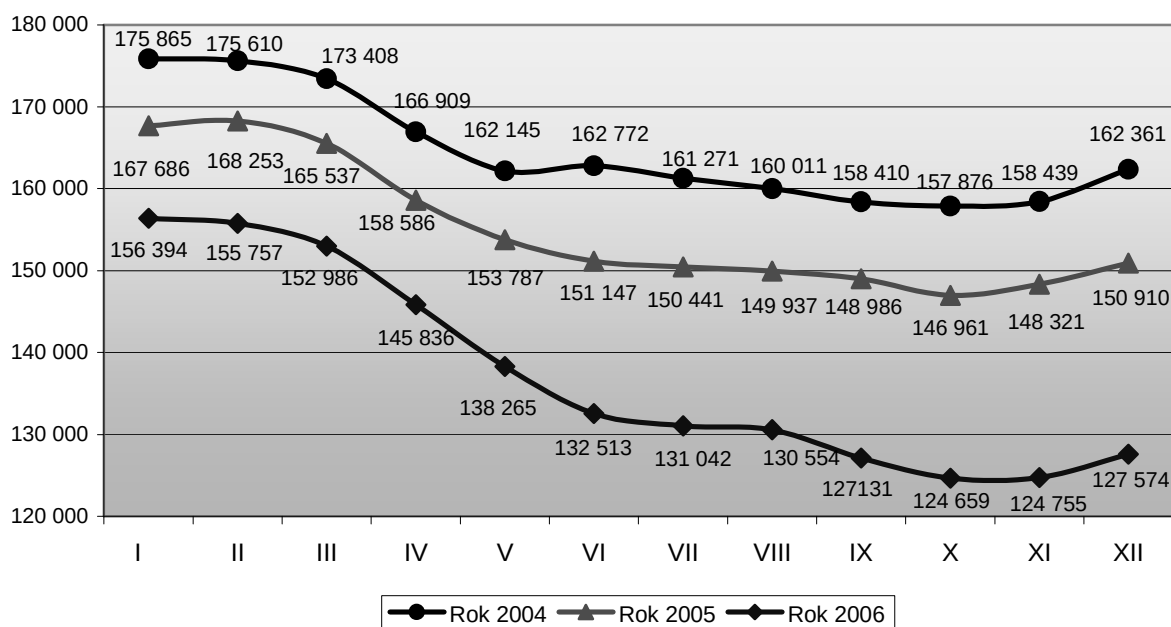
stan na 31.XII.

Rok	Liczba bezrobotnych		Spadek do poprzedniego roku		Spadek do 2004 roku		% spadek do roku poprzedniego		% spadek do roku 2004	
	Kraj	Region	Kraj	Reg.	Kraj	Reg.	Kraj	Reg.	Kraj	Reg.
2004	2 999 601	162 361	-176 073	-8 069	x	x	-5,5	4,7	x	x
2005	2 773 000	150 910	-226 601	-11 451	-402 674	-19 520	-7,6	-7,1	-12,7	-11,5
2006	2 309 400	127 574	-463 700	-23 336	-690 201	-34 787	-16,7	-15,5	-23,0	-21,4

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Początek i koniec każdego roku, charakteryzuje się zwiększoną liczbą rejestracji bezrobotnych, w pozostałych miesiącach roku następuje spadek liczby bezrobotnych. Opisaną tendencję przedstawia wykres.

Wykres 3. Bezrobotni zarejestrowani w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004 – 2006

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

W roku 2006 liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmieniała się osiągając minimum w październiku – 124 659 osób i maksimum w styczniu – 156 394 osoby.

Napływ

Analiza struktury napływu do bezrobocia w okresie ostatnich trzech lat wykazuje spadek rejestrujących się po raz pierwszy – o 10,9%. W ogólnym napływie, stanowili oni: w roku 2004 – 20,3%, w roku 2005 - 19,5% i w roku 2006 - 16,9%. Jednak w tym samym czasie nastąpił wzrost o 7,5% liczby osób powracających do ewidencji po raz kolejny. Ich udział w ogólnym napływie w kolejnych latach, przedstawiał się następująco: w roku 2004 – 79,7%, 2005 – 80,5%, 2006 – 83,1%,.

Odływ

Systematycznie wzrasta liczba osób opuszczających rejestry powiatowych urzędów pracy. W roku 2006 z ewidencji bezrobotnych wyrejestrowano 170 903 osoby, o 11 797 (7,4%) więcej niż w roku 2005 oraz o 25 530 osób (16,8%) więcej niż w 2004 roku.

Najczęściej wskazywaną przyczyną wyrejestrowania z ewidencji bezrobotnych są podjęcia pracy. Z tego powodu rokrocznie odpływa z bezrobocia prawie 50% ogółu wyrejestrowanych. W okresie trzech lat liczba podejmujących pracę wzrosła o 8,9% (o 6 443 osoby). Obserwujemy również wzrost o 13,9% (2 039 osób), odpływu z powodu podjęcia przez bezrobotnych szkolenia lub stażu zawodowego. Prawie jedna trzecia odpływu, to osoby, które zostały wyrejestrowane z powodu nie potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy.

3.2. Stopa bezrobocia

Analiza wskaźnika stopy bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004 - 2006 na tle kraju, przedstawiona w tabeli, wykazuje, że mimo niekorzystnych różnic spadek natężenia bezrobocia przebiega w regionie nieco szybciej.

Tabela 6. Stopa bezrobocia województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004-2006

Stan na 31.XII

Wyszczególnienie	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Wzrost, spadek w pkt. %		
				3-2	4-3	4-2
1	2	3	4	5	6	7
Kraj	19,1	17,6	14,9	-1,5	-2,7	-4,2
Region	29,2	27,5	23,7	-1,7	-3,8	-5,5

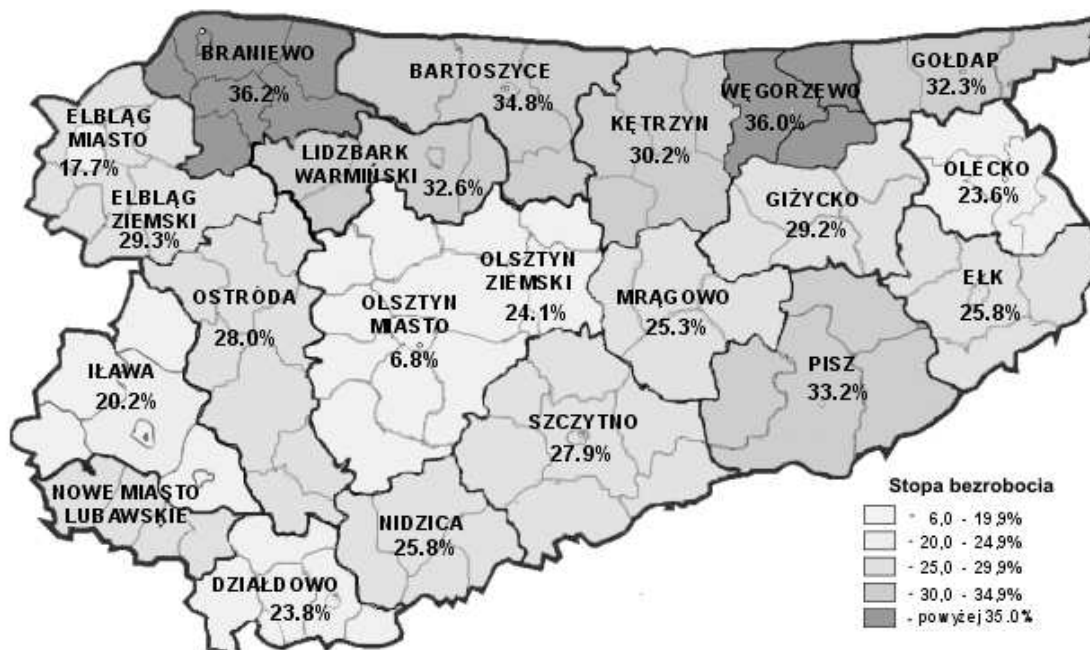
Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

Dane wskazują na wyższą dynamikę spadku bezrobocia regionalnego: różnica w okresie trzyletnim wyniosła 1,3 pkt. procentowego; spadek wskaźnika krajowego wynosił 4,2 pkt. procentowe, natomiast wojewódzkiego 5,5 pkt. proc. Wskaźnik stopy bezrobocia w regionie w stosunku do ubiegłego roku był mniejszy o 3,8 pkt. proc., natomiast w stosunku do okresu sprzed dwóch lat stopa bezrobocia spadła o 5,5 pkt. proc.

W województwie warmińsko-mazurskim odnotowuje się duże zróżnicowanie przestrzenne w natężeniu bezrobocia. Rozpiętość między najniższym i najwyższym wskaźnikiem stopy bezrobocia w województwie wynosi ponad 29 pkt. procentowych.

Mapa 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim

stan na 31.XII.2006 r.

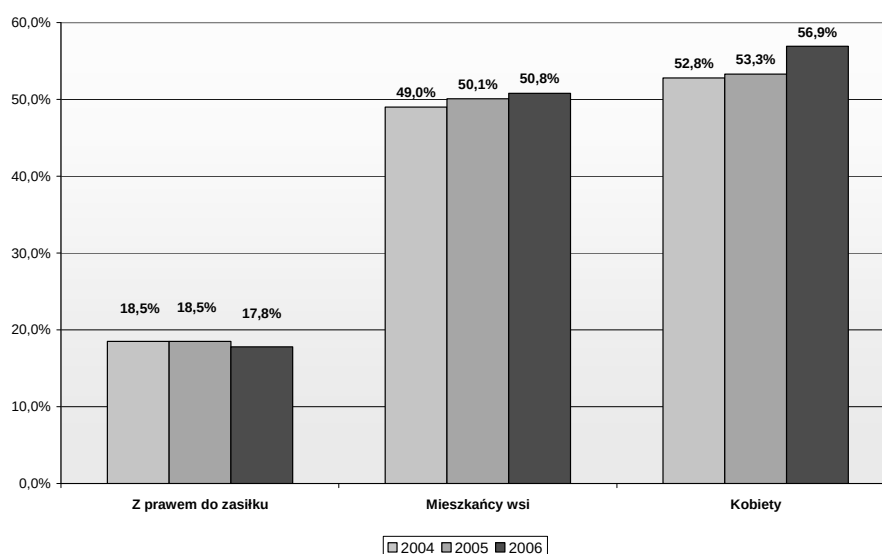
Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

3.3. Struktura regionalnego bezrobocia

Struktura regionalnego bezrobocia niekorzystnie wpływa na mobilność bezrobotnych oraz ich aktywizację. Są to przede wszystkim:

- niski poziom wykształcenia i kwalifikacji bezrobotnych: prawie 68,0% populacji legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym, a 32,3% nie posiada żadnych kwalifikacji zawodowych,
- długa dezaktywizacja zawodowa, szczególnie mieszkańców wsi, w tym osiedli po-pegeerowskich: 47,1% ogółu zarejestrowanych przebywa na bezrobociu dłużej niż 12 miesięcy, w przypadku mieszkańców wsi – 50,1%,
- niedostateczna ilość miejsc pracy dla osób młodych: bezrobotni do 34 roku życia stanowią 48,2% ogólnej populacji. W grupie tej, co druga osoba nie przekroczyła 24 lat,
- utrudniony dostęp do poza rolniczych miejsc pracy, mieszkańców wsi: w regionie warmińsko – mazurskim bezrobotni z terenów wiejskich stanowią 50,8%, podczas gdy osoby w wieku produkcyjnym zamieszkałe na wsi stanowią zaledwie 38,0% populacji.

Wykres 4. Udział wybranych kategorii bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w województwie warmińsko – mazurskim w latach 2004 – 2006

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Obecnie tylko, co szósta osoba posiada prawo do zasiłku. W końcu 2006 r. udział bezrobotnych pobierających zasiłek wynosił 17,8%, podczas gdy w 2004 r. – 18,5%.

Ponad połowa bezrobotnych województwa warmińsko – mazurskiego to mieszkańcy wsi (50,8%), podczas gdy udział ludności wiejskiej wśród mieszkańców regionu wynosi 40,0%.

Wśród bezrobotnych województwa warmińsko – mazurskiego, kobiety stanowią 56,9% (udział kobiet wśród mieszkańców regionu – 51,2%). Przez ostatnie trzy lata odnotowano spadek udziału tej grupy; w porównaniu do 2005 r., o 3,6 punktu procentowego, a w stosunku do roku 2004 o 4,1 punktu proc.

Uwzględniając cechy socjodemograficzne bezrobotnych z województwa warmińsko – mazurskiego, w okresie ostatnich trzech lat można zauważyć następujące tendencje:

Spada udział w ogólnej populacji:

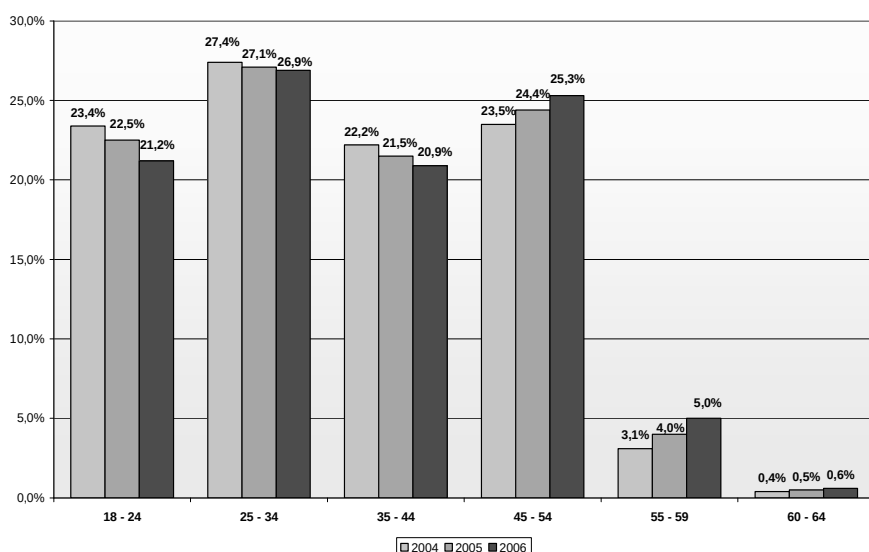
- bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym; o 2,5 pkt. proc.
- bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niższym; o 0,5 pkt. procentowego,
- bezrobotnych w najbardziej mobilnych grupach wiekowych, tj. 18 – 24 lata o 2,2 pkt. proc; 25 – 34 lata o 0,5 pkt. proc.; 35 – 44 lata o 1,3 pkt. procentowego,
- bezrobotnych przebywających bez pracy od 6 do 12 miesięcy - o 0,4 pkt. proc. oraz od 12 do 24 miesięcy - o 1,1 pkt. procentowego,
- bezrobotnych, których czas przebywania na bezrobociu jest dłuższy niż 24 miesiące - o 5,9 pkt. procentowego,

Rośnie udział w ogólnej populacji:

- bezrobotnych z wykształceniem wyższym - o 0,9 pkt. proc.; policealnym i średnim zawodowym – o 1 pkt. proc.; średnim ogólnokształcącym – o 1,5 pkt. proc.,
- bezrobotnych w starszych grupach wiekowych; 45 – 54 lata o 1,8 pkt. proc.; 55 – 59 lat o 1,9 pkt. procentowego,
- bezrobotnych przebywających bez pracy od 1 do 6 miesięcy; o 5,5 pkt. procentowego.

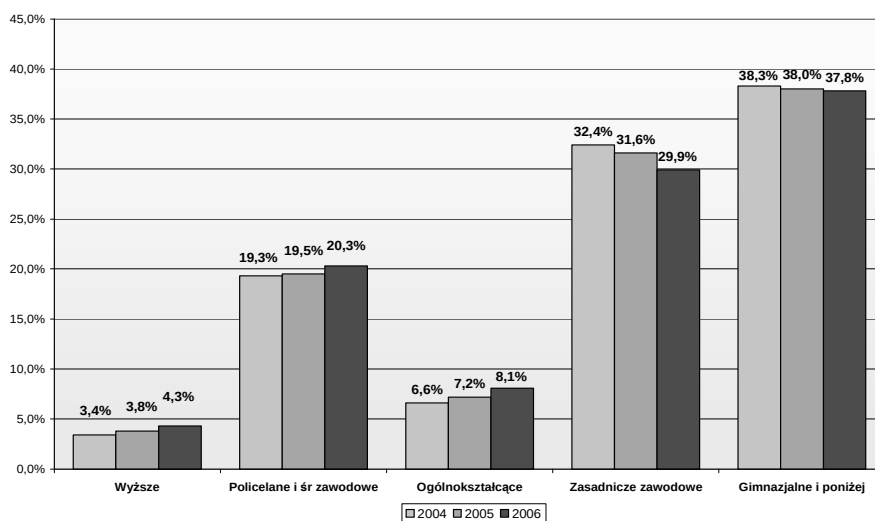
Powyższe tendencje odnoszące się do kryterium wieku, wykształcenia oraz okresu pozostawania bez pracy przedstawione są na wykresach.

Wykres 5. Zmiany w strukturze bezrobotnych według grup wiekowych w województwie warmińsko – mazurskim w latach 2004 – 2006

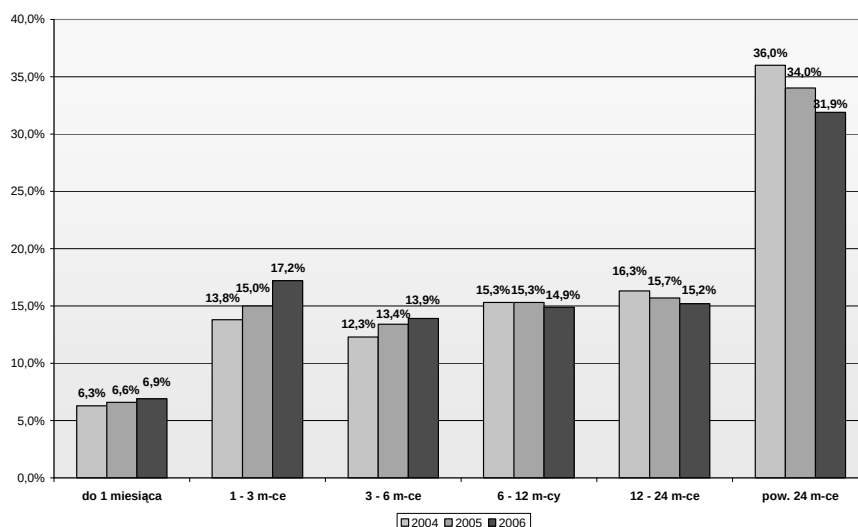
Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Wykres 6. Zmiany w strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia w województwie warmińsko – mazurskim w latach 2004 – 2006

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Wykres 7. Zmiany w strukturze bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004 – 2006

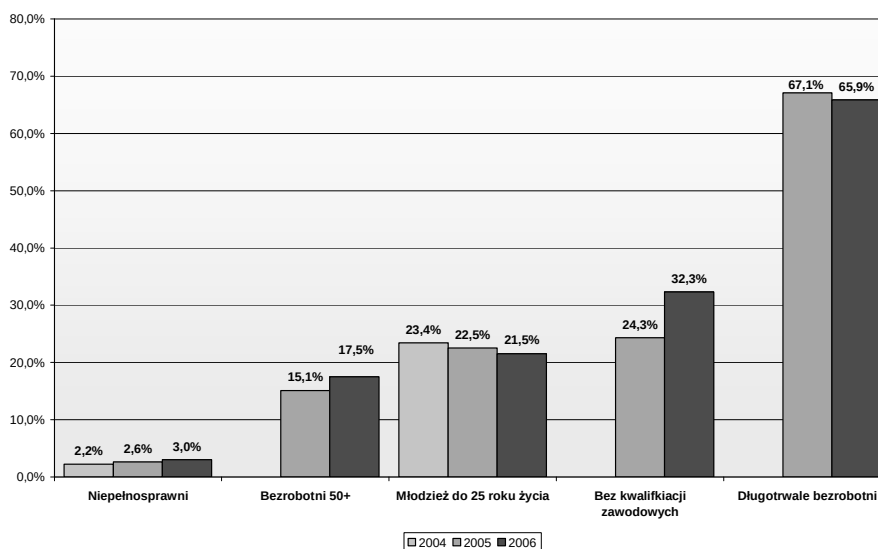

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

3.4. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę kategorii bezrobotnych, które z racji ich szczególnej sytuacji na rynku pracy w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2006 rok, zostały przyjęte jako priorytetowe i są rekomendowane do Planu na rok 2007.

Wykres 8. Udział bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004 - 2006

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Bezrobotne osoby niepełnosprawne

W strukturze regionalnego bezrobocia niepełnosprawni mają niewielki udział, mimo to niedobór miejsc pracy dla tej kategorii bezrobotnych jest szczególnym problemem w aspekcie nie tylko ekonomicznym, ale przede wszystkim społecznym. Bezrobotne osoby niepełnosprawne w liczbie 3 760 osób, stanowiły na koniec grudnia 2006 roku 3,0% ogółu bezrobotnych, zarejestrowanych w województwie. Udział tej kategorii bezrobotnych w bezrobociu wzrasta – od 2004 roku jest o 0,8 punktu procentowego wyższy, jednak mimo bardzo trudnego rynku, w roku 2006 pracę podjęło 2 294 bezrobotnych niepełnosprawnych.

Bezrobotni w wieku powyżej 50 lat

W szczególnej sytuacji na rynku pracy pozostają również osoby powyżej 50 roku życia. W końcu roku w rejestrze bezrobotnych było 22 288 takich osób, to jest 17,4% ogółu zarejestrowanych. W porównaniu z grudniem ubiegłego roku, liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia spadła, o 1,9%, chociaż aktualnie udział procentowy tej populacji w ogólnej liczbie bezrobotnych jest o 2,4 pkt. proc. wyższy.

W roku 2006, wśród grupy osób korzystających z różnych aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz podejmujących pracę, bezrobotni w wieku powyżej 50 lat stanowili 9,8% (10 153 osoby).

Bezrobotna młodzież do 25 roku życia

W województwie warmińsko-mazurskim, bezrobocie w przedziale pomiędzy 18 a 25 rokiem życia, wynosi 21,2% ogółu bezrobotnych. Na koniec grudnia 2006 roku, w rejestrach powiatowych urzędów pracy pozostawało 27 086 osób do 25 roku życia. Liczba zarejestrowanych w tej kategorii zmniejszyła się w stosunku do roku 2004 prawie o jedną trzecią, a w porównaniu z rokiem 2005 - o 20,1%. Odsetek młodzieży w całej populacji bezrobotnych był niższy w 2006 w stosunku do roku 2004 o 2,2 punktu procentowego, a w porównaniu z rokiem 2005 obniżył się o 1,3 punktu procentowego.

W roku 2006 zaktywizowano 35 238 osób do 25 roku życia, co stanowiło 34,1% ogółu zaktywizowanych bezrobotnych. Znaczny odsetek młodzieży (88,8%, tj. 20 378 osób) uzyskał zatrudnienie poza subsydiami z Funduszu Pracy, co oznacza wyższy niż w całej populacji poziom mobilności zawodowej ludzi młodych i zarazem lepszą sytuację na rynku pracy.

Bezrobotni o niskim poziomie kwalifikacji

Utrzymuje się wysoki udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym⁸ – 37,8% i zasadniczym zawodowym – 29,9%, chociaż udział tych grup w ogólnej populacji bezrobotnych spada (w roku 2004 stanowili odpowiednio: 38,3% i 32,4%, oraz w roku 2005; 38,0% i 31,5%). Co trzeci bezrobotny nie posiada żadnych kwalifikacji zawodowych. W końcu 2006 roku w rejestrach urzędów pracy pozostawało 41 175 osób bez kwalifikacji (32,3%).

Mimo coraz większych wymagań kwalifikacyjnych w stosunku do potencjalnych pracobiorców, wśród ogółu bezrobotnych podejmujących w roku 2006 pracę, osoby bez kwalifikacji zawodowych stanowił 22,3% (17 551 osób). Jest to znacznie większa liczba niż przed rokiem, kiedy bezrobotni bez kwalifikacji podejmujący pracę stanowili 9,0% (7 138 osób).

Bezrobotni długotrwale

Widocznym efektem działań na rzecz osób długotrwale bezrobotnych jest sukcesywny spadek udziału tej kategorii w ogólnej liczbie zarejestrowanych. W grudniu 2006 roku zarejestrowanych było 84 060 osób długotrwale bezrobotnych, które stanowiły 65,9% ogółu populacji bezrobotnych. W odniesieniu do okresu sprzed roku, kiedy to długotrwale bezrobotni stanowili 67,1%, a ich liczba przekroczyła 101 200 osób, widoczny jest spadek udziału o 1,2 punktu procentowego, a także spadek poziomu wyrażanego w liczbach bezwzględnych o 17,0%.

W roku 2006 długotrwale bezrobotni stanowili ponad połowę (51,4% - 53 077 osób), wszystkich uczestników aktywnych form i podejmujących pracę.

3.5. Oferty pracy i aktywizacja bezrobotnych

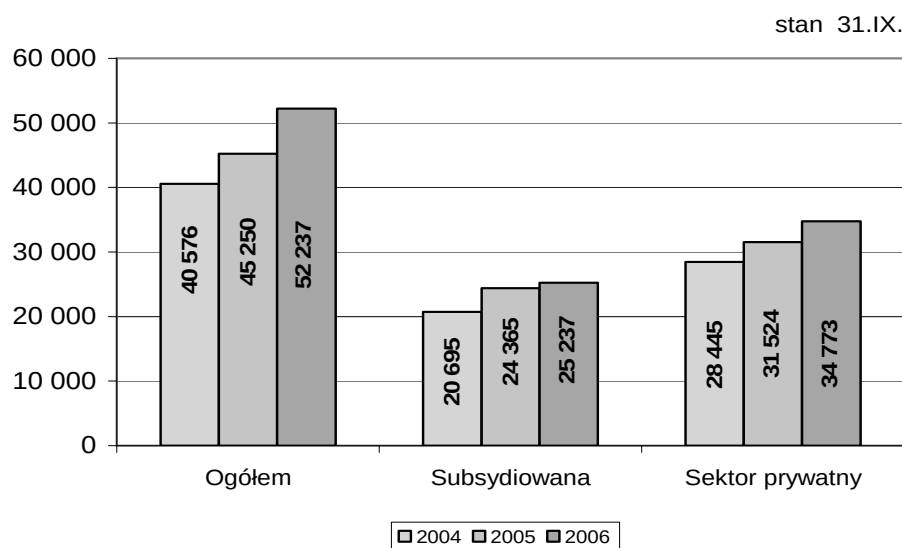
Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy

Poprawa koniunktury gospodarczej znajduje swoje odbicie w zatrudnieniu, co przejawia się wzrostem liczby ofert pracy. Od początku 2006 roku, urzędy pracy pozyskały 52 237 ofert pracy, o 6 987 tj. o 15,4%, więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego, a także o jedną trzecią (11 661) więcej niż w roku 2004, w tym:

- 25 237 ofert pracy subsydiowanej z Funduszu Pracy, tj., o 3,6% (872 oferty) więcej niż od stycznia do grudnia 2005 roku oraz o 21,9% (4 542 ofert) więcej niż w roku 2004,
- 27 231 ofert pracy niesubsydiowanej, tj., o 29,4% (6 146 ofert) więcej niż w roku 2005 oraz o 36% (7 150 ofert) więcej niż przed dwoma laty.

⁸ w tym: z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym – zapis wynika z zasad reformy edukacji

Wykres 9. Oferty pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004 – 2006

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Bezrobotni korzystali również z ofert pracy za granicą. W roku 2006 r. w ramach dwustronnych umów rządowych oraz sieci EURES możliwość zatrudnienia za pośrednictwem Wojewódzkiego Urzędu Pracy poza granicami kraju otrzymało 10 079 osób. Oferty dotyczyły przede wszystkim miejsc pracy w Niemczech, Hiszpanii, Danii, Szwecji oraz Wielkiej Brytanii (w sumie 97,7%). W większości przypadków (92,6%) oferty dotyczą pracy sezonowej.

Aktywizacja bezrobotnych

Aktywizację bezrobotnych wspierano środkami Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego, a także stosowano beznakładowe formy wsparcia jak np. informacja zawodowa i poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, pośrednictwo pracy i usługi EURES.

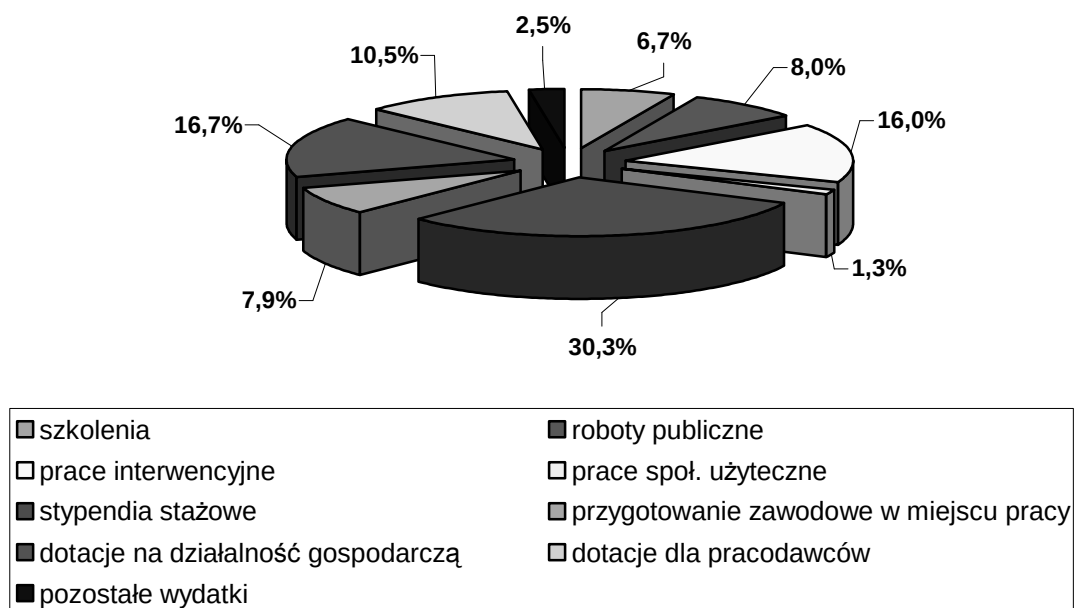
Wydatki na programy na rzecz promocji zatrudnienia realizowane w województwie warmińsko - mazurskim, stale rosną. W roku 2006 na aktywizację bezrobotnych wydano 128 915,6 tys. zł. Było to o:

- 7 108,4 tys. zł. (5,8%) więcej niż w roku 2005, kiedy wydatki na aktywne formy wynosił 121 897,2 tys. zł.,
- 49 884,1 tys. zł. (63,1%) więcej niż w roku 2004, kiedy wydatki na aktywne formy wynosiły 79 031,5 tys. zł.

Najwięcej środków w 2006 roku wydatkowano na:

- Stypendia i składki na ubezpieczenie społeczne za okres stażu – 39 034,0 tys.
- Dotacje wspomagające podjęcie przez bezrobotnych działalności gospodarczej – 21 581,1 tys. zł.,
- Prace interwencyjne – 20 661,9 tys. zł.,
- Refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – 13 566,7 tys. zł.,
- Roboty publiczne – 10 288,4 tys. zł.,
- Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy – 10 159,1 tys. zł.

Wykres 10. Struktura wydatków na aktywne formy z Funduszu Pracy w województwie warmińsko – mazurskim w roku 2006

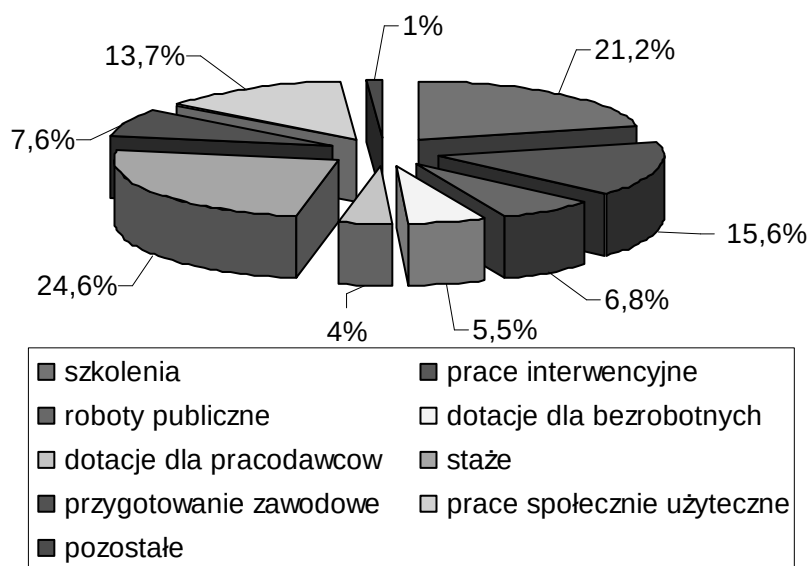

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

W ramach wydatkowanych środków zaktywizowano w 2006 roku 36 377 osób, tj. więcej o:

- 2 428 osób (7,2%) w porównaniu z 2005 rokiem, kiedy z nakładowych programów aktywizacji skorzystało 33 949 osób,
- oraz o 8 266 osób (29,4%) w stosunku do 2004 roku, w którym zaktywizowano 28 111 osób.

Wykres 11. Struktura uczestników aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w województwie warmińsko – mazurskim w roku 2006

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Poza instrumentami wyszczególnionymi na wykresie, w stosunku do bezrobotnych zastosowanie miały także inne programy aktywizacji: np. takie jak:

- finansowanie kosztów przejazdu do pracodawcy,
- finansowanie kosztów zakwaterowania w miejscu pracy,
- dodatki aktywizacyjne,
- formy beznakładowe: informacja zawodowa i poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, pośrednictwo pracy i usługi EURES.

Podjęcia pracy

W analizowanym, trzyletnim okresie zmian na rynku pracy, obserwujemy wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie. W roku 2006 pracę podjęło 78 836 osób, to jest o:

- 3 028 (4,0%) więcej niż w roku 2005,
- 6 443 (8,9%) więcej w stosunku do roku 2004.

Z ogółu podjęć pracy, zatrudnienie subsydiowane z Funduszu Pracy w kolejnych latach stanowiło: w roku 2006 – 15,2%, w roku 2005 – 17,4%, w roku 2004 18,6%.

Tabela 7. Podjęcia pracy w województwie warmińsko – mazurskim w latach 2004 – 2006

Wyszczególnienie	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Zmiany do 2005	Zmiany do 2004	Zmiany do 2005 w %	Zmiany do 2004 w %
Podjęcia pracy ogółem	72 393	75 808	78 836	3 028	6 443	4,0	8,9
Praca subsydiowana	13 463	13 175	11 953	- 1 222	- 1 510	- 9,3	- 11,2
Praca niesubsydiowana	58 930	62 633	66 883	4 250	7 953	6,8	13,5

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Wzrost o 13,5% podjęć pracy niesubsydiowanej może świadczyć o zwiększającej się mobilności zatrudnieniowej bezrobotnych, a także o zwiększonym popycie na pracę.

Pozytywnie należy ocenić wzrost zainteresowania samozatrudnieniem. W roku 2006 dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymało 1 981 bezrobotnych, o 392 więcej niż w roku 2005, podczas gdy w 2004 roku udzielono na ten cel 406 pożyczek. Częściej niż w latach ubiegłych po dotacje na wyposażenie lub doposażenie miejsca pracy zgłaszają się również pracodawcy. W roku 2006 dotacjami wsparto 725 pracodawców, którzy utworzyli 1 111 miejsc pracy. Przed rokiem – 482 pracodawców utworzyło 903 miejsca pracy. Porównując stan z rokiem 2004, pożyczki otrzymało 155 podmiotów, na utworzenie 287 miejsc pracy. Ogółem przy współudziale powiatowych urzędów pracy ze środków Funduszu Pracy powstało w tej formie aktywizacji łącznie 3 092 nowych miejsc pracy.

III. Podsumowanie rekomendacje

Podsumowanie, wnioski i rekomendacje do planu na 2007 rok zostały sformułowane na podstawie analizy zjawisk i procesów zachodzących na regionalnym rynku pracy, wyników monitoringu RPD z roku poprzedniego oraz przeprowadzonych konsultacji.

1. Podsumowanie

Zmiany pozytywne

- 1) W okresie dwunastu miesięcy 2006 roku, bezrobocie w regionie zmniejszyło się o 15,5%; przed rokiem w analogicznym okresie o 7,1%. W okresie trzech analizowanych lat poziom bezrobocia w regionie zmniejszył się o 21,4%.
- 2) Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia w 2006 roku zakładał spadek bezrobocia nie mniejszy niż 5 %. Tymczasem, mimo że rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim należy do najtrudniejszych w kraju, zarówno pod względem popytu jak i podaży pracy, rok 2006 zakończył się wyższym od planowanego spadkiem bezrobocia o 10,5 pkt. procentowego.
- 3) Korzystne zmiany nastąpiły w strukturze napływu do bezrobocia – zmniejsza się liczba osób rejestrujących się po raz pierwszy – o 10,9% w okresie trzech lat.
- 4) Wzrasta odpływ bezrobotnych – w okresie trzech lat liczba opuszczających ewidencję bezrobotnych wzrosła o 16,8%. Pozytywną tendencją jest wzrost wyrejestrowań z powodu podjęcia pracy – o 8,9%.

- 5) Wzrósł wskaźnik płynności rynku pracy określający udział podejmujących pracę w liczbie noworejestrowanych w danym okresie – z 52,7% w roku 2004 do 53,4% w 2006 roku.
- 6) Województwo warmińsko – mazurskie osiągnęło wyższą niż w kraju dynamikę spadku wskaźnika stopy bezrobocia. W okresie trzyletnim stopa bezrobocia w regionie zmalała o 5,5 punktu procentowego, w kraju o 4,2 punkty procentowe. Na koniec 2006 roku wynosiła dla województwa 23,7%, dla kraju 14,9%.
- 7) Zmniejszyła się dystans między wskaźnikiem stopy bezrobocia w województwie, a średnim wskaźnikiem w kraju. W roku 2004 różnica między stopą bezrobocia w kraju, a wojewódzką wynosiła 10,1 pkt. proc., w roku 2005 – 9,9 pkt. proc., a w roku 2006 już 8,8 pkt. proc.
- 8) Pozytywnie należy ocenić fakt, że prawie połowa (48,2%) bezrobotnych nie ukończyła 35 roku życia. Grupa ta ma największą szansę na przekwalifikowanie oraz udział w innych formach aktywizacji zawodowej, a poprzez to większe możliwości na rynku pracy.
- 9) Zmniejszyła się w ogólnej populacji, udział bezrobotnych w najmłodszych grupach wieku, to jest do 25 roku życia – w stosunku do okresu sprzed trzech lat, o 2,2 pkt. proc.
- 10) Spada udział w ogólnej populacji osób długotrwale bezrobotnych – z 67,1% w roku 2004 do 65,9% w roku 2006.
- 11) Rosną wydatki na programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. W roku 2006 wydano o 5,8% więcej niż w roku 2005 i o 63,2% więcej niż w roku 2004.
- 12) W ramach wydatkowanych środków zaktywizowano w 2006 roku o 7,2% osób więcej niż w roku 2005 oraz o 29,4% więcej niż w roku 2004.
- 13) Wzrasta liczba bezrobotnych podejmujących pracę. W roku 2006 zatrudnienie podjęło o 4,0% osób więcej niż w roku 2005 i o 8,9% więcej w stosunku do roku 2004. Wzrost o 13,5% podjęć pracy niesubsydiowanej świadczy o zwiększającej się mobilności zatrudnieniowej bezrobotnych, a także o zwiększającym się popycie na pracę.
- 14) Widoczne jest ożywienie w samozatrudnieniu. W okresie styczeń – grudzień 2006 roku przyznano o 24,6% więcej niż w roku 2005 dotacji na wsparcie działalności gospodarczej, podejmowanej przez bezrobotnych.
- 15) W roku 2006 dotacjami wsparto o 50,4% więcej niż w roku 2005 pracodawców, którzy utworzyli więcej o 23,0% miejsc pracy.
- 16) W 2006 roku łącznie z podjęciami pracy niesubsydiowanej w różnych formach aktywizacji uczestniczyło o 6,9% więcej osób niż przed rokiem. W stosunku do roku 2004 wzrost wyniósł 18,6%.
- 17) W roku 2006 w ramach programów finansowanych z Funduszu Pracy, a także współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego zaktywizowano o 7,7% więcej osób, niż założona w Regionalnym Planie Działania.
- 18) Wzrasta liczba ofert pracy pozyskiwanych i zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy. W roku 2006 urzędy miały do dyspozycji o 15,4% ofert więcej niż w roku 2005 i o jedną trzecią więcej niż w roku 2004.

Zmiany niekorzystne

- 1) Wzrasta liczba osób powracających do ewidencji bezrobotnych kolejny raz. W porównaniu z rokiem 2004 wzrost wynosi 7,7%. Świadczy to o niestabilnym rynku pracy pod względem zatrudnienia niesubsydiowanego.
- 2) Mimo widocznych tendencji spadkowych, wskaźnik stopy bezrobocia charakteryzujący województwa warmińsko – mazurskie jest nadal najwyższy w kraju i wynosił w końcu 2006 roku 23,7%.
- 3) Niekorzystnie na mobilność bezrobotnych oraz ich aktywizację wpływa struktura bezrobotnych, a mianowicie:
 - niski poziom wykształcenia: 67,7% bezrobotnych posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe i niższe, a 32,3% nie posiada żadnych kwalifikacji zawodowych,
 - długotrwałe przebywanie bez pracy: 65,9% osób posiada status długotrwale bezrobotnych,
 - utrudniony dostęp do pozarolniczych miejsc pracy – bezrobotni zamieszkali na wsi stanowią 50,8% populacji,
 - wzrost udziału bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

- 4) Prognozowany do 2010 roku przyrost ludności w wieku produkcyjnym stworzy dodatkową presję na regionalny rynek pracy, co oznacza konieczność utworzenia nowych miejsc pracy. W przeciwnym wypadku można oczekiwać wzrostu bezrobocia i emigracji.

2. Analiza SWOT

W przeprowadzonej analizie Silnych i Słabych Stron oraz Szans i Zagrożeń zmienne uzupełniono o dane z podstawowego dokumentu regionalnego, to jest Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Znaczne zasoby wolnej siły roboczej • Niski poziom wynagrodzeń i relatywnie niższe niż w kraju koszty pracy; • Umiejętność skutecznego wykorzystania Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Pracy; • Doświadczenie i odpowiednia kadra publicznych służb zatrudnienia w zakresie prowadzenia polityki rynku pracy • Pozyskiwanie znacznych środków na aktywne formy zwalczania bezrobocia • Stosunkowo młode społeczeństwo – w porównaniu z innymi regionami • Wzrastająca liczba osób z wyższym wykształceniem	• Wysoki poziom bezrobocia • Niekorzystna struktura socjodemograficzna bezrobotnych, tj. wysoki udział w bezrobociu ogółem młodzieży do 25 roku życia, długotrwale bezrobotnych, osób powyżej 50 roku życia, osób z terenów wiejskich oraz osób bez kwalifikacji zawodowych. • Mała mobilność siły roboczej • Wysoki udział zatrudnionych w sektorze rolnictwa, brak alternatywnych źródeł dochodu
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dostępność funduszy strukturalnych umożliwiających rozwój zasobów ludzkich • Swobodny przepływ siły roboczej w ramach UE • Programy Operacyjne stwarzające szerszy wachlarz aktywizacji bezrobotnych • Zawiązywanie partnerstw w ramach UE na rzecz rynku pracy	• Trudności w pozyskiwaniu partnerów z UE współpracujących przy realizacji konkretnych projektów przeciwdziałania bezrobociu • Niekontrolowany napływ imigrantów • Wejście na rynek pracy wyżu demograficznego • Migracje krajowe i zagraniczne wykwalifikowanych kadr w poszukiwanych specjalnościach • Brak zainteresowania firm zewnętrznych tworzeniem miejsc pracy w województwie

Wyniki Analizy SWOT

Analiza SWOT wykazuje przewagę słabych stron regionalnego rynku pracy oraz przedstawia potencjał regionalny, dostrzegalny w przewadze szans nad zagrożeniami. Analiza potwierdza celowość kontynuacji dotychczasowych działań priorytetowych podjętych w regionalnych planach działań na rzecz zatrudnienia (2005 – 2006) zmniejszających oddziaływanie słabych stron, co koresponduje również z efektami monitoringu RPD z roku ubiegłego, a dotyczącymi grup ryzyka, to jest młodzieży, długotrwale bezrobotnych, osób w wieku powyżej 50 roku życia oraz bezrobotnych o niskim poziomie kwalifikacji zawodowych lub bez kwalifikacji – ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych z terenów wiejskich i kobiet.

3. Rekomendacje

Opracowując rekomendacje do Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok wzięto pod uwagę następujące elementy:

- analizę SWOT, to jest ocenę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla obszaru rynku pracy,
- wyniki diagnoz rynku pracy województwa warmińsko-mazurskiego⁹,
- wyniki dokonanego przeglądu Kierunków działania oraz powiązanych z nimi zadań przyjętych w założeniach Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia,
- wyniki monitoringu Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2006,
- możliwość regulacji rynku pracy na poziomie regionalnym,
- uwarunkowania ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Uwzględnienie powyższych uwarunkowań pozwala na określenie priorytetów w regionalnej polityce rynku pracy, a także ustalenie wagi realizowanych zadań celu osiągnięcia zamierzonych celów zmieniających regionalny rynek pracy, głównie w kierunku zmniejszenia poziomu bezrobocia, ale też uzyskania poprawy struktury zatrudnienia, zwiększenia mobilności przestrzennej i zawodowej oraz przygotowania zasobów pracy do potrzeb aktualnego i przyszłego zapotrzebowania na pracowników.

Wyniki diagnoz rynku pracy województwa warmińsko-mazurskiego

Poniżej przedstawiono najbardziej istotne cechy rynku pracy wymieniane w diagnozach opracowanych na potrzeby budowanej aktualnie strategii zatrudnienia.

Województwo warmińsko-mazurskie cechuje najniższe w kraju wykorzystanie zasobów ludzkich – udział pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej wynosi 44,8%, przy przeciętnej w kraju 47,4%. Niski udział pracujących nie odpowiada strukturze wieku ludności; w wieku produkcyjnym znajduje się 64,1 %.

Patrząc od strony podaży pracy rynek ten cechuje najwyższa dynamika przyrostu naturalnego i najwyższa prężność demograficzna wśród wszystkich województw, której jednak towarzyszy systematyczny odpływ ludności do innych regionów. Utrzymuje się ponadproporcjonalnie wysoki udział osób w wieku przedprodukcyjnym. W warmińsko-mazurskim stosunkowo niski jest poziom kapitału ludzkiego mierzonego strukturą wykształcenia ludności i pracujących. W końcu lat osiemdziesiątych ponad 50% ludności posiadało zaledwie wykształcenie podstawowe, w 2002 r. prawie 60% ludności w wieku ponad 15 lat wykazywało, co najwyżej wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Liczba podmiotów gospodarczych w województwie systematycznie rosła po 1998 r., ale i tak (mimo to) odsetek przedsiębiorstw (w tym podmiotów osób fizycznych) zarejestrowanych w rejestrze Regon na 10 tys. ludności należy do najniższych w kraju. Sygnalizuje to słabe podstawy dla popytu na pracę i niski poziom przedsiębiorczości. Niski popyt na pracę powoduje, iż nowe oferty pracy zgłaszane do urzędów pracy w dużej mierze finansowane są ze środków publicznych.

W latach 2005 – 2006 obserwowane są zmiany na rynku pracy – istotne w perspektywie regionalnej polityki w zakresie zatrudnienia i bezrobocia:

- następuje wyraźny spadek poziomu oraz stopy bezrobocia,
- mimo spadku bezrobocia stosunkowo wzrost współczynników zatrudnienia i aktywności zawodowej jest stosunkowo niewielki,
- widoczny jest wzrost migracji, głównie zagranicznych szacowanych na około 45 – 55 tys., osób potencjalnie najbardziej mobilnych (często pracujących a nie bezrobotnych),
- migracje obejmują osoby posiadających kwalifikacje poszukiwane na regionalnym rynku pracy,

⁹ Diagnozy dostępne są na stronie internetowej WUP www.up.gov.pl

- Projekt Potencjał Plus, Raport Polskiego Towarzystwa Statystycznego Oddział w Olsztynie „Analiza sytuacji na regionalnym rynku pracy”.
- „Analiza regionalnego rynku pracy”. Raport przygotowany przez ekspertów Międzynarodowej Organizacji Pracy, czerwiec 2005.
- „Rynek pracy województwa warmińsko-mazurskiego: znaczenie instytucji rynku pracy”. Raport przygotowany przez ekspertów Międzynarodowej Organizacji Pracy, październik 2005.
- Statystyki i analizy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

- utrwała się bezrobocie osób, dla których trudno znaleźć zatrudnienie – niemobilnych przestrzennie (obszary wiejskie) i niemobilnych zawodowo (niskie wykształcenie, kwalifikacje nieprzystające do potrzeb gospodarki, wiek i inne cechy),
- mimo wysokiego bezrobocia pojawia się deficyt wykwalifikowanych pracowników – szczególnie w zawodach związanych z drogownictwem, zawodach budowlanych, oraz związanych z przetwórstwem mięsa; brakuje także inżynierów w wymienionych branżach oraz nauczycieli języka angielskiego,
- występuje stałe niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy i konieczność działań służb zatrudnienia w działaniach naprawczych i korygujących poprzez szkolenia i przekwalifikowania.
- wzrost zainteresowania małą przedsiębiorczością i wysokie zapotrzebowanie na dotacje.

Odniesienie do Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok

Z dokonanego przeglądu wynika, iż znaczna część wytyczonych Kierunków działania (oraz Zadań w obrębie Kierunków) odnosi się do działań i regulacji na szczeblu centralnym. W niniejszym Planie dla województwa warmińsko-mazurskiego w części tabelarycznej pozostawiono układ Planu krajowego, co pozwoli na umiejscowienie działań regionalnych w szerszej perspektywie a także ułatwi późniejsze sprawozdawanie. Podstawowe kierunki działań KPDZ/2007 to:

- 1) Promowanie zatrudnienia poprzez rozwój przedsiębiorczości oraz stymulowanie inwestycji infrastrukturalnych i rozwój budownictwa mieszkaniowego.
- 2) Wdrożenie nowych rozwiązań organizacyjno-finansowych zapewniających zwiększenie dostępu do usług rynku pracy świadczonych na rzecz bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców.
- 3) Wzbogacenie oferty i podwyższenie jakości usług świadczonych przez instytucje rynku pracy i jednostki organizacyjne z nimi współpracujące.
- 4) Poprawa informacji o rynku pracy.
- 5) Aktywizacja osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.
- 6) Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
- 7) Promowanie elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy.
- 8) Inwestowanie w kapitał ludzki.

Należy podkreślić, że przyjęte w KPDZ/2007 podstawowe kierunki działań są zgodne z działaniami kierunkowymi Krajowego Programu Reform na lata 2005-2008 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej, a także służą realizacji przyjętych w KPDZ/2007 priorytetów.

Rekomendacje wynikające z efektów monitoringu RPD z roku poprzedniego

Zgodnie z Regionalnym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia na 2006 rok, pkt 4 rozdziału IV. *Monitorowanie i koordynowanie działań oraz sprawozdawanie*, monitorowaniu podlegały zjawiska i procesy zachodzące na regionalnym rynku pracy. Zbiórce zestawienie wskaźników zawarte są w tabelach:

Tabela 8. Syntetyczne zestawienie wskaźników do monitoringu Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2006 rok

Wskaźnik	Grudzień 2005	Grudzień 2006	Zmiany XII.2005 do XII. 2006 (3:2)
1.	2.	3.	4..
1. Stopa bezrobocia	27,5%	23,7%	- 3,8 pkt %
2. Poziom bezrobocia	150 910	127 574	-15,5
3. Napływ do bezrobocia	147 655	147 567	- 0,1
4. Odpływ z bezrobocia	159 106	170 903	+ 7,4
5. Wskaźnik płynności rynku pracy	51,3 %	53,4%	+ 2,1pkt%
6. Oferty pracy	45 250	52 237	+ 15,4

7. Podjęcia pracy	75 808	78 836	+ 4,0
8. Staże	9 223	8 960	-2,9
9. Szkolenia	7943	7 727	- 2,7
10.Przygotowanie zawodowe	3 608	2 747	- 23,9
11.Pracujący ¹⁰	396,8	410,0	+ 3,3
12.Wskaźnik zatrudnienia	42,2%	44,8%	- 2,6 pkt.%

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Tabela 9. Syntetyczne zestawienie wskaźników do monitoringu Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2006 rok – priorytetowe grupy bezrobotnych

Kategorie bezrobotnych X	Grudzień 2005		Grudzień 2006		Zmiany do grudnia 2005	
	Liczba	% do ogółu bezrob.	Liczba	% do ogółu bezrob.	Liczba	% do ogółu bezrob.
1. Młodzież do 25 roku życia	33 912	22,5	27 086	21,2	- 6 826	- 1,3 pkt.%
2. Bezrobotni 12-24 miesiące	23 629	15,7	19 373	15,2	- 4 256	- 0,5 pkt.%
3. Bezrobotni powyżej 24 mies.	51 354	34,0	40 738	31,9	- 10 616	- 2,1 pkt.%
3. Bezrobotni 50+	22 714	15,1	22 288	17,5	- 426	+ 2,4 pkt.%
4. Zamieszkali na wsi	75 577	50,1	64 788	50,8	- 10 789	+ 0,7 pkt.%
5. Bezrobotne kobiety	80 400	53,3	72 582	56,9	- 2 818	+ 3,6 pkt.%

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS 01

Ponadto w RPD na 2006 rok przyjęto, że efektem realizowanych programów będzie:

- 1) Zmniejszenie o 5%, tj. o około 8 000 liczby bezrobotnych – cel został osiągnięty poprzez zmniejszenie poziomu bezrobocia ze 150 910 osób w roku 2005 do 127 574 osób w roku 2006, to jest więcej niż zakładano, bo o 15,5% (23 336 osób).
- 2) Osiągnięcie wskaźnika efektywności programów rynku pracy finansowanych z Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego na poziomie, co najmniej 35%. Ze wstępnej¹¹ analizy materiałów przesłanych przez wykonawców zadań zapisanych w RPD wynika, że cel został osiągnięty, a planowany wskaźnik efektywności przekroczony – syntetyczne informacje zamieszczone są w Tabeli *Zbiórce zestawienie wyników monitoringu Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia za 2006 rok – osiągnięte efekty według Wytocznych i Działań*.

Analiza wyników monitoringu wykazuje pozytywne efekty wdrażania Planu polegające na:

- uzyskaniu zamierzonych efektów wymiernych w ograniczaniu rozmiarów bezrobocia i poprawie sytuacji na rynku pracy, w zakresie niektórych grup określonych w planie jako priorytetowe, to jest młodzieży oraz długotrwale bezrobotnych,
- uzyskaniu zamierzonych efektów w działaniach aktywizujących zapobiegających przechodzeniu w stan długotrwałego bezrobocia,
- zaktywizowaniu większej niż zakładano liczby bezrobotnych (o ponad 2 300 osób),
- optymalizacji wykorzystania środków Funduszu Pracy oraz środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- powiązaniu programów regionalnych z planem krajowym,
- uaktywnieniu lokalnych partnerów funkcjonujących w obszarze rynku pracy,
- integracji oraz koordynacji działań podmiotów działających w obszarze rynku pracy,
- pozyskaniu oraz upowszechnianiu informacji o działaniach podmiotów wdrażających programy rynku pracy.

¹⁰ Liczba pracujących oszacowana dla potrzeb obliczenia stopy bezrobocia przez GUS; razem z pracującymi w rolnictwie indywidualnym.

¹¹ Dane ze sprawozdań w zakresie efektywności programów zbierane i opracowywane są w czwartym miesiącu po zakończeniu okresu, tj. w kwietniu 2007.

Wyniki monitoringu wskazują jednocześnie na te obszary, gdzie należy zintensyfikować działania aktywizujące, ponieważ analiza zmian, charakteryzujących grupy bezrobotnych uznanych za priorytetowe wykazuje, iż mimo stosowanych preferencji zwiększył się udział niektórych kategorii bezrobotnych w ogólnej populacji. Dotyczy to:

- bezrobotnych powyżej 50 roku życia (wzrost udziału do roku 2005 o 2,4 pkt. proc.),
- bezrobotnych kobiet (wzrost udziału o 3,6 pkt. proc.),
- bezrobotnych zamieszkałych na wsi (wzrost o 0,7 pkt. proc.)
- bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (wzrost o 8 pkt. proc.)

W grupie osób bez kwalifikacji zawodowych, znajdują się również absolwenci liceów ogólnokształcących (14,4% bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji). Jest to szczególna grupa, którą z racji na średni poziom wykształcenia, powinno się wesprzeć specjalnymi programami.

Reasumując:

- 1) W kwestii zakładanych w RPD2007 celów do osiągnięcia należy utrzymać spadek poziomu bezrobocia oraz zwiększenie efektywności programów rynku pracy.
- 2) Założenia przyjęte na rok 2006 powinny być kontynuowane również w roku 2007, a w szczególności należy zachować ciągłość w odniesieniu do:
 - głównych kierunków regionalnej polityki rynku pracy,
 - priorytetów Planu,
 - priorytetowych programów regionalnych,
 - kryteriów dla uzyskania wsparcia
- 3) Ze względu na zmiany zachodzące na rynku pracy rok 2007 będzie okresem zmiany regionalnej polityki odnośnie bezrobocia w kierunku przywracania do pracy najtrudniejszych pod względem aktywizacji grup bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym

Wyniki konsultacji przeprowadzonych w powiatowych urzędach pracy wskazują, iż w kierunkach polityki regionalnej w zakresie zatrudnienia i bezrobocia zapisanej w RPD należy uwzględnić zapisy o:

- poprawie jakości i dostępności informacji o rynku pracy,
- wzmocnieniu powiązań systemu edukacji z gospodarką i rynkiem pracy,
- elastycznym dostosowaniu oferty programów aktywizujących do potrzeb i oczekiwań pracodawców, jak również bezrobotnych, mając na uwadze efektywność programów,
- wzmocnieniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości z udziałem osób bezrobotnych (wsparcie finansowe i doradztwo),
- zachęcaniu i wspieraniu bezrobotnych poprzez odpowiednie doradztwo i instrumenty finansowe do podejmowania aktywności zawodowej,
- pomocy w przełamywaniu barier (mentalnych, finansowych, komunikacyjnych) utrudniających uzyskanie zatrudnienia, podejmowanie własnej działalności gospodarczej, korzystanie z form edukacji dorosłych,
- uspołecznieniu problemu bezrobocia i włączeniu partnerów rynku pracy w procesy aktywizacji bezrobocia i działania wspierające bezrobotnych w powrocie na rynek pracy.

Dodatkowe rekomendacje w zakresie stosowania form aktywizacji zawodowej

Określone środki, którymi operuje się w sferze rynku pracy można wykorzystać w sposób bardziej efektywny poprzez adresowanie ich do określonych grup pozostających bez pracy. Pierwszym krokiem powinna być właściwa identyfikacja tych grup, stosownie do poziomu przewidywanej aktywności. Przedstawiony rejestr wniosków nie wyczerpuje możliwości różnorodnych działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej. Proponowane rozwiązania oparte są głównie o zasadę efektywności dystrybucji środków i nie uwzględniają w pełni innych celów polityki społecznej w zakresie bezrobocia.

Na podstawie dotychczasowych badań i analiz rynku pracy można wyodrębnić trzy podstawowe poziomy aktywności życiowej i zawodowej:

- niski, obejmujący nie mniej niż 40% populacji bezrobotnych (dotyczy przede wszystkim bezrobotnych z terenów wiejskich),
- średni, szacowany na ok. 30%,
- wysoki – do 30%.

Wyodrębnienie grup aktywności ma znaczenie podstawowe, ponieważ wszelkie zabiegi instytucjonalne w zakresie polityki zatrudnienia, działań osłonowych oraz stosowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, powinny być precyzyjnie adresowane do grup bezrobotnych zróżnicowanych według:

- szans na aktualnym i przyszłym rynku pracy z uwzględnieniem liczby i struktury lokalnych podmiotów gospodarczych oraz prognozowanego popytu na pracę,
- poziomu własnej aktywności w poszukiwaniu pracy,
- poziomu wykształcenia i kompetencji zawodowych,
- potrzeb bytowych i socjalnych.

Możliwość regulacji rynku pracy na poziomie regionalnym

Zasadnicze regulacje dotyczące rynku pracy mają w Polsce charakter ogólnokrajowy i są ujęte w ustawach oraz aktach wykonawczych, a także dyspozycjach wynikających ze stosowania Funduszu Pracy oraz funduszy unijnych. W związku z tym nastąpiła pewna uniformizacja aktywnych działań podmiotów rynku pracy, co jest po części także efektem zbyt małych nakładów i wyraźnym ograniczeniem swobody ich wydatkowania, stosowaniem preferencji w odniesieniu do grup bezrobotnych z góry wyznaczonych przez ustawę. Niedostateczny jest też poziom wiedzy o perspektywach rozwoju lokalnego i kształtowaniu się przyszłego popytu na pracę.

Mimo tych ograniczeń możliwe jest jednak oddziaływanie zarówno w przekroju regionalnym jak i lokalnym w zależności od miejscowych cech rynku pracy a odrębny lokalnie wpływ instytucji na rynek pracy może silnie zaznaczyć się jedynie poprzez stosowanie aktywnych polityk rynku pracy.

IV. Główne kierunki Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia

1. Priorytety Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok

Priorytety Planu oraz preferowane programy regionalne i projekty lokalne a także priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia zostały sformułowane w oparciu o wytyczne zawarte w Krajowym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2007, przy uwzględnieniu Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku oraz strategii sektorowych: Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku oraz Strategii Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2015 roku.

Istotnym uwarunkowaniem Planu są obszary niepewności związane z nowym okresem programowania 2007 – 2013, wygaszaniem programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, a przede wszystkim wdrażaniem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, przy niepełnej dokumentacji programowej i organizacyjnej.

Wzięto również pod uwagę opisane w części III. *Podsumowanie i rekomendacje*, elementy o charakterze diagnostycznym, a w szczególności:

- wyniki diagnoz rynku pracy województwa warmińsko-mazurskiego,
- wyniki monitoringu Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2006,
- analizę SWOT, to jest ocenę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla obszaru regionalnego rynku pracy,
- możliwości regulacji rynku pracy na poziomie regionalnym,
- uwarunkowania ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Uwzględniając powyższe czynniki oraz wyniki konsultacji społecznych przyjmuje się, iż priorytetowymi grupami bezrobotnych będą:

- młodzież,
- osoby bez kwalifikacji zawodowych,
- długotrwale bezrobotni do 24 miesięcy,
- osoby w wieku powyżej 50 roku życia,
- bezrobotne osoby niepełnosprawne,

ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych z terenów wiejskich i kobiet; mimo działań na rzecz tych grup, obserwujemy nadmierny udział wymienionych kategorii w ogólnej populacji bezrobotnych.

2. Główne kierunki polityki rynku pracy w roku 2007

Główne kierunki polityki rynku pracy w roku 2007 sformułowane zostały w oparciu o priorytety Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku

W Strategii przyjęto, że osiągnięcie celu wiodącego *Rozwój zasobów ludzkich niezbędnym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego województwa* będzie możliwe poprzez działania ujęte w pięciu Priorytetach, to jest głównych kierunkach działań na rzecz zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich.

Priorytet 1. Wzrost zatrudnienia – priorytet ten stanowi oś Strategii, bowiem wiąże pozostałe priorytety i stanowi jednocześnie wytyczną dla innych strategii sektorowych. Wzrost zatrudnienia oznacza zarazem spadek bezrobocia i przybliżenie rozwiązania jednego z głównych problemów społecznych regionu.

Priorytet 2. Kształcenie i wychowanie dla zatrudnienia i integracji społecznej – priorytet wyznacza cele szczegółowe zmierzające do integracji systemu edukacji z rynkiem pracy oraz z potrzebami zarówno pracobiorców, jak i pracodawców w procesach dostosowawczych. Kształcenie ustawiczne dostosowane do cykli życiowych jest ważnym elementem całego systemu. Integralnym składnikiem są elementy wychowania promujące pracę i przedsiębiorczość.

Priorytet 3. Efektywna organizacja rynku pracy – priorytet stanowi realizację regionalną i sektorową hasła „Dobre Rządzenie”, to jest rozbudowę nowoczesnych struktur zarządzania i monitorowania regionalnego rynku pracy, upowszechnianie partnerstwa i dialogu społecznego w regulacji rynku pracy oraz harmonizację wykorzystania środków unijnych na rzecz rynku pracy i rozwoju regionalnego.

Priorytet 4. Równość szans do zatrudnienia – działania w tym kierunku mają na celu zwiększenie dostępności zatrudnienia, wzrost mobilności przestrzennej i zawodowej rozwój nowoczesnych form zatrudnienia w powiązaniu z elastycznością i bezpieczeństwem zatrudnienia oraz integrację grup defaworyzowanych z rynkiem pracy.

Priorytet 5. Aktywna i zintegrowana polityka w obszarze bezrobocia – ma na celu zapobieganie bezrobociu, szczególnie bezrobociu młodzieży poprzez reorientację polityki rynku pracy i zwiększenie funkcji prozatrudnieniowych, także w działaniach instytucji rynku pracy. Integracja oznacza włączenie polityki społecznej w działania wspomagające zatrudnienie.

W szczególności w zakresie generalnego kierunku działania, jakim jest zwiększenie szans zatrudnienia podejmowane będą działania zmierzające do skutecznej i efektywnej pod względem zatrudnieniowym realizacji aktywnych programów rynku pracy. Nacisk zostanie położony na indywidualizację usług, a także na wzrost liczby osób uczestniczących w programach aktywizujących, przede wszystkim w szkoleniach i stażach zawodowych oraz subsydiowanym zatrudnieniu.

Utrzymywanie się migracji zarobkowej oraz wysokiego tempa wzrostu gospodarczego powiązanego ze wzrostem liczby miejsc pracy skutkować będzie koniecznością zmian regionalnej polityki zatrudnienia. W zaistniałej sytuacji priorytetowym celem będzie aktywizacja zawodowa grup bezrobotnych szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przyjmuje się, że **głównymi kierunkami polityki regionalnej w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2007** będą:

- 1) Zapobieganie przechodzenia w stan długotrwałego bezrobocia.
- 2) Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych.
- 3) Podniesienie aktywności bezrobotnych w poszukiwaniu pracy lub zmianie kwalifikacji.
- 4) Wzmocnienie pracy służb zatrudnienia tak, aby każdy noworejestrujący się bezrobotny w okresie 6 miesięcy otrzymał propozycję pracy, pracy subwencjonowanej, przekwalifikowania lub został objęty inną formą wsparcia przewidywaną w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- 5) Wzmocnienie współpracy z przedsiębiorstwami w kierunku tworzenia miejsc pracy i pozyskiwania ofert pracy.
- 6) Intensyfikacja aktywnego pośrednictwa pracy.
- 7) Rozszerzenie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
- 8) Wspieranie działań na rzecz wzrostu mobilności przestrzennej i zawodowej bezrobotnych.
- 9) Dialog społeczny, partnerstwo lokalne i współpraca między instytucjami rynku pracy, jako element rozwoju społeczno - gospodarczego w regionie.

- 10) Rozwój edukacji ustawicznej, w tym stałe podnoszenie jakości kształcenia między innymi poprzez system akredytacji instytucji szkoleniowych, a także zwiększenie kompetencji i kwalifikacji bezrobotnych i zatrudnionych.

W stosunku do grupy bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym bezrobotnych powyżej 24 miesięcy i niepełnosprawnych, będą stosowane nadal instrumenty określone w Sektorowym Programie Operacyjnym Rozwój Zasobów Ludzkich:

- działanie 1.5 „Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka”,
- działanie 1.4 „Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”,

a także instrumenty wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz – na poziomie regionalnym – w Strategii polityki społecznej województwa warmińsko – mazurskiego do 2015 r.

Zadania określone w wymienionych aktach prawnych i dokumentach realizowane będą poprzez m.in. zatrudnienie socjalne, przez co należy rozumieć zapewnianie osobom długotrwale bezrobotnym możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej oraz podjęcia zatrudnienia wspieranego, także poprzez wspólną działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej na zasadach określonych w ustawie o spółdzielniach socjalnych.

Niezbędne jest skuteczne kontynuowanie działań przez samorządy lokalne w celu powołania centrów integracji społecznej we wszystkich powiatach i klubów integracji społecznej w każdej gminie oraz stosowanie odpowiednich instrumentów reintegracji społecznej i zawodowej, jakim są roboty publiczne oraz prace społecznie użyteczne, które będą skierowane do długotrwale bezrobotnych bez prawa do zasiłku, klientów pomocy społecznej.

3. Priorytetowe programy regionalne

- 1) Programy i projekty wspierające inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.
- 2) Projekty i programy ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
 - młodzieży,
 - długotrwale bezrobotnych,
 - w wieku powyżej 50 lat,
 - bez kwalifikacji zawodowych,
 - niepełnosprawnych.
- 3) Projekty i programy umożliwiające przywracanie osób wykluczonych społecznie na rynek pracy.
- 4) Projekty i programy ukierunkowane na wzrost kwalifikacji kadr (pracujących).
- 5) Projekty i programy dostosowujące kwalifikacje kadr do potrzeb rynku pracy, szczególnie w zakresie branż odnotowujących deficyt pracowników.
- 6) Programy związane z reorientacją zawodową osób zwalnianych z przyczyn nie dotyczących pracowników.
- 7) Projekty i programy dla osób odchodzących z rolnictwa.
- 8) Projekty i programy tworzące system wsparcia dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych.
- 9) Projekty i programy zwiększające potencjał służb zatrudnienia i instytucji rynku pracy zmierzające do poprawy obsługi bezrobotnych
- 10) Projekty i programy zmierzające do budowy systemu monitoringu i analiz rynku pracy (w tym: dotyczące dostosowania systemu edukacji dla potrzeb i oczekiwań rynku pracy).
- 11) Projekty i programy ukierunkowane na systemy wsparcia dla poprawy mobilności zawodowej i przestrzennej bezrobotnych.
- 12) Projekty i programy udzielające wsparcia instytucjom i organizacjom realizującym zadania ważne dla regionalnego rynku pracy i jego otoczenia oraz modernizowania systemu gospodarki województwa.

W roku 2007 będą kontynuowane programy rozpoczęte w poprzednim okresie programowania, wśród których należy wymienić:

1) Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL), działania:

- 1.2. Perspektywy dla młodzieży,
- 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia,
- 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
- 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka”,
- 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet.

2) Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR), działania:

- 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie,
- 2.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne,
- 2.3. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa,
- 2.4. Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi,
- 2.5. Promocja przedsiębiorczości,
- 2.6. Regionalne Strategie Innowacyjne i Transfer Wiedzy.
- 3.4. Mikropresiębiorstwa.

3) Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP).

- Działanie 2.1 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo,
- Działanie 2.2 Wspieranie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw,
- Działanie 2.3 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje,

4) Inicjatywa Europejska EQUAL

- Projekt EQUAL „Budujmy Razem” - wsparcie instytucji i samorządów gospodarczych branży budowlanej.
- „Mentoring poprzez IT” - wsparcie 2 priorytetowych grup tj. młodzieży i osób w wieku powyżej 50 roku życia.
- Partnerstwo Wyrównywania Szans – Wspieranie zakładów restrukturyzowanych i ich pracowników.
- Adaptus.pl - działania skierowane są na wzrost konkurencyjności i poprawy zdolności wykorzystania technologii ICT przez MŚP.

W roku 2007 będą prowadzone prace programowe i przygotowawcze do wdrożenia Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w nowej perspektywie finansowania 2007 – 2013. Stan przygotowania dokumentów programowych oraz stan negocjacji z Komisją Europejską wskazuje, że praktyczne możliwości realizacyjne nastąpią w IV kwartale 2007r. W województwie warmińsko – mazurskim wdrażane będą następujące priorytety¹²:

1) **Priorytet VII.** Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej

- Działanie 7.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie (Instytucja Pośrednicząca 2 stopnia - WUP),
- Działanie 7.2. Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia (WUP),
- Działanie 7.3. Równość szans dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej (Instytucja Pośrednicząca 2 stopnia ROPS),

2) **Priorytet VIII.** Regionalne kadry gospodarki

- Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstwa w regionie (Instytucja Pośrednicząca 2 stopnia - WUP),
- Działanie 8.2 Transfer wiedzy (Instytucja Pośrednicząca Urząd Marszałkowski)

3) **Priorytet IX.** Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach (Instytucja Pośrednicząca 2 stopnia Urząd Marszałkowski).

- Działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych,

¹² Uwaga! W dniu 21 lutego 2007, to jest w momencie opracowania wniosku na posiedzenie Zarządu Województwa brak było pełnych informacji dotyczących Instytucji pośredniczących w woj. warmińsko-mazurskim

- Działanie 9.2. Budowa potencjału innowacyjnego i rozwojowego szkół,
- Działanie 9.3. Rozwój regionalnych ośrodków akademickich,
- Działanie 9.4. Upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- Działanie 9.5. Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty.

4) **Priorytet 10** Partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich

- Działanie 10.1. Wsparcie inicjatyw i paktów lokalnych działających na rzecz obszarów wiejskich (Instytucja Pośrednicząca 2 stopnia - WUP).

Sytuacja na regionalnym rynku pracy będzie również uzależniona od realizacji nowych programów, to jest Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

4. Cele do osiągnięcia.

Przyjmuje się, że efektem realizowanych programów będzie:

- 1) Zmniejszenie liczby bezrobotnych o około 8 – 11%, to jest w granicach 10,2 – 14,0 tys. osób.
- 2) Osiągnięcie wskaźnika efektywności programów rynku pracy finansowanych z Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego na poziomie, co najmniej 35%.

5. Kryteria dla uzyskania wsparcia

Podstawowym kryterium wsparcia projektów zgłoszonych do realizacji, będzie zgodność z Regionalnym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia oraz kryteriami szczegółowymi określonymi w dokumentacji poszczególnych programów, a także z powiatowymi programami promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącymi część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Zgodnie z przeprowadzonymi uprzednio analizami, ważnymi kryteriami wsparcia projektów rynku pracy będą:

- 1) Wykorzystanie partnerstwa w realizacji projektów, w szczególności partnerstwa pomiędzy sektorami: samorząd – pracodawcy – organizacje pozarządowe – szkolnictwo – uczelnie wyższe.
- 2) Efektywność,
- 3) Promocja edukacji przez całe życie.
- 4) Przeciwdziałanie bezrobociu, szczególnie wśród młodzieży.
- 5) Wspieranie postaw przedsiębiorczych.
- 6) Wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 7) Wspieranie innowacyjności firm i rozwoju kadr.
- 8) Wspieranie regionalnego systemu wymiany informacji i analiz rynku pracy.

Kryteriami dodatkowymi udzielenia wsparcia będą:

- kompleksowość zastosowanych rozwiązań,
- trwałość projektu,
- innowacyjność,
- powiązanie projektów realizowanych w PO KL z realizowanymi w ramach RPO i PO Polska Wschodnia.

6. Finansowanie programów.

Głównym źródłem finansowania projektów jest Fundusz Pracy, środki Europejskiego Funduszu Społecznego dostępne w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich i Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, środki innych programów operacyjnych oraz środki innych firm, instytucji i organizacji.

Należy podkreślić, iż ostateczna wielkość środków będzie zależała od aktywności i jakości projektów zgłaszanych nie tylko na szczeblu wojewódzkim, ale również krajowym.

Szczegółowe informacje dotyczące realizowanych programów i projektów znajdują się w części tabelarycznej Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2006 po ich zgłoszeniu przez instytucje rynku pracy oraz partnerów społecznych.

7. Działania na rzecz zatrudnienia w ramach Funduszu Pracy – zadania powiatowych urzędów pracy na rzecz aktywizacji bezrobotnych

Do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy między innymi inicjowanie, organizowanie i finansowanie projektów lokalnych i innych działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych. Podstawowym instrumentem finansowym w ramach, którego mogą być realizowane określone ustawą działania jest Fundusz Pracy.

Kwoty środków, jakie mogą być wydatkowane na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań w województwie, są ustalane przez ministra właściwego do spraw pracy, według algorytmu.

Na podstawie § 6 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 2004 roku w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie (Dz.U. z 2004 r., Nr 224, poz. 2273, z późn. zm.) ustalone zostały kwoty środków (limity) Funduszu Pracy, jakie mogą być wydatkowane w roku 2007 na realizację:

- 1) Programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych w kwocie 137 931,4 tys. zł.
- 2) Innych fakultatywnych zadań realizowanych przez samorządy powiatowe w kwocie 10 120,2 tys. zł.

Nakłady na aktywne programy rynku pracy, w stosunku do ubiegłego roku zostały **zwiększone** o 32 837,3 tys. zł., to jest o 31,2%.

W przypadku zadań realizowanych przez powiaty, kwoty środków Funduszu Pracy ustalane są przez Zarząd Województwa, według kryteriów określonych przez Sejmik Województwa. Określając kryteria, Sejmik Województwa wziął pod uwagę w szczególności:

1. Stopę bezrobocia,
2. Poziom bezrobocia,
3. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych,
4. Udział bezrobotnej młodzieży do 25 roku życia,
5. Udział bezrobotnych powyżej 50 roku życia,
6. Skalę napływów do bezrobocia,
7. Skalę odpływów z bezrobocia,
8. Aktywizację bezrobotnych.

Z przekazanej przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej kwoty środków Funduszu Pracy w wysokości 137 931,4 tys. zł:

- 30% (41 379,4 tys. zł) pozostawia się w dyspozycji samorządu województwa na finansowanie programów regionalnych, w tym współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- 70% (96 522 tys. zł.) przekazuje się samorządom powiatowym na aktywne programy rynku pracy. Kwota ta będzie przeznaczona na realizację zadań określonych w art. 108 ust.1, ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Zgodnie z zaleceniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z puli 70%, dodatkowo zostało wydzielone 10% środków do podziału między poszczególne powiaty, w zależności od stopnia wykorzystania w roku 2006 środków na działania 1.2 i 1.3 SPO RZL, współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Należy podkreślić, że poza środkami Funduszu Pracy wynikającymi z podziału algorytmicznego (96 522,0 tys. zł.) i rezerwą finansową na współfinansowanie programów EFS (41 379,4 tys. zł.), samorządy powiatowe mogą ubiegać się o dodatkowe środki z rezerwy Funduszu Pracy pozostającej w gestii Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W ubiegłym roku pozyskano w ten sposób 22 937,5 mln. zł.

Decyzję w sprawie wyboru form aktywizacji zawodowej bezrobotnych i innych uprawnionych osób, w ramach kwoty ustalonej dla powiatu podejmuje starosta, po zasięgnięciu opinii powiatowej rady zatrudnienia.

Na podstawie wydatków z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu zrealizowanych w 2006 roku, można określić priorytetowe działania wyznaczone do realizacji w 2007 roku. Zakłada się objęcie w regionie różnymi formami aktywizacji ponad 35 tys. bezrobotnych. Wyraźnie zarysowują się preferencje wobec takich grup jak: młodzież do 25 roku życia, długotrwale bezrobotni oraz bezrobotni w wieku powyżej 50 lat, to jest osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Wśród preferowanych instrumentów należy wymienić¹³:

- staże (około 30% wydatków),
- prace interwencyjne (około 16%),
- dotacje wspierające działalność gospodarczą (około 18%),
- refundacja doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy (około 12%),
- roboty publiczne (około 8%),
- przygotowanie zawodowe (około 7%),
- szkolenia (około 7%),
- prace społecznie użyteczne (około 2%).

Subsydiowane z Funduszu Pracy działania na rzecz aktywnego przeciwdziałania bezrobociu i poprawy zatrudnialności są wspomagane przez działania w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. W tabelach przedstawiono wyniki zbiorcze symulacji wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego:

Tabela 10. Projekty i programy realizowane w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich

Działanie	Opis	Finansowanie	Efekty
Perspektywy dla młodzieży – Działanie 1	Cel Działania: Udzielenie możliwie pełnego wsparcia poprzez działania wspierające i promujące zatrudnienie oraz samozatrudnienie młodzieży, w tym absolwentom wszystkich typów szkół tak, aby nie stawali się i nie pozostawali bezrobotnymi. Działanie skierowane jest to młodzieży poniżej 25 roku życia, bezrobotnej do 24 miesięcy oraz bezrobotnych absolwentów wszystkich typów szkół .	Ogólne koszty realizacji tego Działania to ok. 10,6mln. zł w tym: z Funduszu Pracy 7,7 mln zł	W 2007 roku ok. 2300 osób zostanie objętych różnymi formami aktywizującymi w ramach Działania 1.2 SPO RZL, przyjmując się, iż 90 % z nich ukończy Działanie.
Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia – Działanie 1.3	Cel Działania Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie dla osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej, tak aby nie wypadły z rynku pracy oraz wsparcie dla otoczenia społecznego tych osób. Działanie skierowane jest do osób powyżej 25 roku życia, bezrobotnych do 12 miesięcy z wyłączeniem bezrobotnych absolwentów oraz do osób powyżej 25 roku życia długotrwale bezrobotnych (przez okres od 12 do 24 miesięcy).	Ogólne koszty realizacji tego Działania to ok. 23,2mln. zł w tym: z Funduszu Pracy 17,1 mln zł	W 2007 roku ok. 5400 osób zostanie objętych różnymi formami aktywizującymi w ramach Działania 1.3 SPO RZL, przyjmując się, iż 90 % z nich ukończy Działanie.

Źródło: opracowanie własne

¹³ Wydatki szacowane na podstawie wykonania 2006 roku

Tabela 11. Projekty i programy realizowane w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego

Planowane działania	Opis	Finansowanie
Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie - Działanie 2.1	Cel Działania: zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy w warunkach członkostwa w UEW ramach projektów realizowanych w 2007r. ich uczestnikami są: - pracujące osoby dorosłe zgłaszające z własnej inicjatywy chęć podwyższania lub dostosowywania kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy (poza godzinami pracy), - studenci szkół wyższych, - doradców rolniczych,	Środki przeznaczone na realizację Działania 2.1 (płatności dokonywane przez WUP) w 2007r. wyniosą ok. 5 mln zł. (75% EFS, 25% Budżet Państwa)
Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa – Działanie 2.3	Cele Działania: wyposażenie rolników ich rodzin oraz innych osób pracujących w rolnictwie w umiejętności umożliwiające zdobycie nowego zatrudnienia i wykonywania nowego zawodu w związku z procesem restrukturyzacji polskiego rolnictwa. Celem ogólnym Działania jest dostosowanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich poprzez stworzenie warunków ułatwiających osobom zatrudnionym w rolnictwie znalezienie zatrudnienia poza sektorem rolnym.	Środki przeznaczone na realizację) w 2007r. wyniosą ok. 5,6 mln zł. (75% EFS, 25% Budżet Państwa)
Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi – Działanie 2.4	Cel Działania: zmiana kwalifikacji zawodowych pracowników tych sektorów przemysłu, które podlegają restrukturyzacji, a także innych osób zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych w celu umożliwienia wykonywania nowych zawodów. Ogólnym celem Działania jest dostosowanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy poprzez zmianę kwalifikacji osób zagrożonych utratą zatrudnienia. Projekty mogą być adresowane do pracowników sektorów przemysłu podlegających procesowi restrukturyzacji, i innych osób zagrożonych utratą pracy z powodu procesów restrukturyzacyjnych.	Środki przeznaczone na realizację Działania 2.4 (płatności dokonywane przez WUP) w 2007r. wyniosą ok.4,9 mln zł. (75% EFS, 25% Budżet Państwa)

Źródło: opracowanie własne

V. Monitorowanie i koordynowanie działań oraz sprawozdawanie

1. Koordynowanie wykonywania zadań Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia polegać będzie na udzielaniu niezbędnych informacji realizatorom zadań w zakresie projektów realizowanych przez inne podmioty oraz wskazywaniu źródeł i sposobów finansowania projektów w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

2. Monitorowanie wykonywania zadań Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia prowadzone będzie w następujący sposób:
- 2.1. W celu zapewnienia sprawnego przebiegu monitorowania i ewaluacji RPD, Zarząd Województwa powoła Komitet Monitorujący, w skład którego wchodzić będą między innymi:
- Nadzorujący Członek Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego,
 - **Przedstawiciele:**
 - Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej,
 - Departamentu Polityki Regionalnej,
 - Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
 - Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego,
 - Biura Wdrażania Funduszy Strukturalnych,
 - Wojewody,
 - organizacji pracodawców,
 - związków zawodowych,
 - przedstawicieli powiatowych i wojewódzkiej rady zatrudnienia.
- 2.2. Dyrektor WUP zapewni techniczno - organizacyjną obsługę Komitetu Monitorującego.
- 2.3. W celu opracowania wyników rocznego monitoringu do dnia 15 grudnia 2007 roku zostaną przekazane realizatorom zadań umieszczonych w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia formularze sprawozdań zawierające:
- symbol zadania wyrażony dwoma cyframi, z których pierwsza oznacza numer wytycznej, a druga numer zadania – zgodnie z RPD,
 - nazwę zadania,
 - zwięzłą charakterystykę zrealizowanych działań,
 - oszacowanie wydatkowanej kwoty z podaniem źródła finansowania,
 - ocenę zgodności realizacji zadania z RPD,
 - uzyskane efekty w wymiarze ilościowym i jakościowym,
 - zagrożenia związane z realizacją zadania oraz proponowane sposoby przewyżczenia pojawiających się trudności,
 - wnioski i rekomendacje wynikające z realizacji zadania.
- 2.4. Realizatorzy zadań umieszczonych w RPD prześlą do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie wypełnione formularze do dnia 31 stycznia 2008 roku.
- 2.5. Komitet Monitorujący, na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów włączonego do RPD zadania, złoży sprawozdanie z jego wykonania Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego w terminie do dnia 29 lutego 2008 roku.
3. Zarząd przedstawi do akceptacji Sejmikowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego sprawozdanie z realizacji Regionalnego Planu na rzecz Zatrudnienia na pierwszej Sesji Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, która odbędzie się w marcu 2008 roku.
4. Zjawiska i procesy zachodzące na regionalnym rynku pracy podlegające monitorowaniu oraz źródła informacji zawarte są w tabeli poniżej:

Wskaźnik	Źródło informacji
1. Stopa bezrobocia	GUS
2. Poziom bezrobocia	WUP
3. Napływ do bezrobocia	WUP
4. Odpływ z bezrobocia	WUP
5. Wskaźnik płynności rynku pracy	WUP

6. Oferty pracy	WUP
7. Podjęcia pracy	WUP
8. Staże i przygotowania zawodowe w miejscu pracy	WUP
9. Pracujący	GUS
10. Wskaźnik zatrudnienia	GUS
11. Udział grup ryzyka w strukturze regionalnego bezrobocia – młodzież – długotrwale bezrobotni (12-24 mies.) – długotrwale bezrobotni (powyżej 24 mies.) – kategoria wiekowa powyżej 50 roku życia – bezrobotni zamieszkali na wsi – kobiety	WUP
12. Wydatki z Funduszu Pracy	WUP
13. Wydatki z Europejskiego Funduszy Społecznego	WUP

Źródło: opracowanie własne

**Regionalny Zespół ds. opracowania projektu Regionalnego Planu Działania
na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok**

1. Urszula Pasławska/ Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego – Przewodnicząca Zespołu
2. Jerzy Dostatni/ NSZZ Solidarność
3. Mirosław Hiszpański / Warmińsko-Mazurski Związek Pracodawców Prywatnych
4. Wojciech Hołdyński/ Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Gołdapi
5. Lech Janda / Dyrektor Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości
6. Joanna Jabłonka / Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego
7. Stanisław Kowalczyk / Przewodniczący Rady Województwa OPZZ
8. Letycja Karuzo / Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego
9. Joanna Kruszewska / Warmińsko – Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego
10. Ireneusz Markiewicz / Dyrektor Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
11. Marek Mazur / Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług
12. Witold Morusiewicz / Powiatowy Urząd Pracy w Olecku
13. Arkadiusz Niewiński/ Rada Organizacji Pozarządowych
14. Michał Opieczyński / Z-ca Dyrektora Biura Wdrażania Funduszy Strukturalnych Urzędu Marszałkowskiego
15. Walerian Polak / Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie
16. Tomasz Piłat / Z-ca Dyrektora Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego
17. Wiesława Przybysz / Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego
18. Wiesława Serej / Komendant Warmińsko – Mazurskiej Komendy OHP
19. Zdzisław Szczepkowski / Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy
20. Jerzy Welke / Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie

Zespół pracowników Wydziału Informacji, Analiz i Prognoz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie:

- Andrzej Wysokiński
- Barbara Seroka-Piotrowska
- Paweł Janukowicz
- Grażyna Kuriata
- Monika Najdzion

Przebieg prac i konsultacji związanych z Regionalnym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia (RPD) na 2007 rok

Termin	Działania
grudzień 2006 – styczeń 2007	• Przyjęcie harmonogramu prac związanych z opracowaniem RPD na 2007 rok
styczeń 2007	• Powołanie Regionalnego Zespołu ds. Opracowania Projektu RPD na 2007 rok – wyznaczenie i opracowanie głównych obszarów problemowych RPD. • Powołanie Zespołu WUP ds. opracowania RPD – przygotowanie i opracowanie RPD • Opracowanie projektu struktury RPD na rok 2006
styczeń 2007	• Ukonstytuowanie się i organizacja prac Regionalnego Zespołu ds. Opracowania Projektu RPD na rok 2006. • Monitoring RPD 2006 • Analiza rynku pracy 2006 i prognozy 2007 • Prace nad wstępnym projektem RPD
luty 2007	• Opracowanie projektu dokumentu • Konsultacje społeczne projektu RPD • Debata z dyrektorami powiatowych urzędów pracy Zamieszczenie informacji na stronie internetowej – dokument do dyskusji
luty 2007	• Akceptacja projektu RPD 2007 przez Wojewódzką Radę Zatrudnienia
luty 2007	• Posiedzenie Regionalnego Zespołu ds. opracowania RPD w sprawie przyjęcia projektu RPD • Złożenie Zarządowi Województwa Warmińsko – Mazurskiego projektu RPD do zatwierdzenia i przekazania do Sejmiku
marzec 2007	• Ocena projektu RPD przez komisje Sejmiku • Sesja Sejmik Województwa Warmińsko – Mazurskiego sprawie uchwalenia RPD

Wyjaśnienie używanych pojęć

Akademickie Biuro Karier - jednostka działająca na rzecz aktywizacji zawodowej studentów i absolwentów szkoły wyższej, prowadzoną przez szkołę wyższą lub organizację studencką, do której zadań należy w szczególności dostarczanie studentom i absolwentom szkoły wyższej informacji o rynku pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych, zbieranie, klasyfikowanie i udostępnianie ofert pracy, staży i praktyk zawodowych, prowadzenie bazy danych studentów i absolwentów uczelni zainteresowanych znalezieniem pracy, pomoc pracodawcom w pozyskiwaniu odpowiednich kandydatów na wolne miejsca pracy oraz staże zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.

Bezrobotny długotrwale - bezrobotny pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat.

Dodatek aktywizacyjny - kwota wypłacona osobie, która będąc bezrobotnym posiadającym prawo do zasiłku, podjęła samodzielnie lub w wyniku skierowania przez powiatowy urząd pracy zatrudnienie lub inną pracę zarobkową.

EQUAL - Program Inicjatywy Wspólnotowej w ramach, której wsparcie kierowane jest dla projektów mających na celu współpracę transnarodową służącą promowaniu nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy, dotyczących zarówno osoby bezrobotne, jak i zatrudnione.

EURES - sieć europejskich służb zatrudnienia.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) - fundusz strukturalny, który finansuje realizację Celu 3 (wspieranie modernizacji rynku pracy poprzez rozwój polityki i systemów kształcenia, szkolenia i zatrudnienia) na całym obszarze Unii Europejskiej, wspiera również Cele 1 i 2. Ze środków funduszu finansowane są głównie działania poprawiające jakość zasobów ludzkich oraz instytucji rynku pracy.

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) - przedsiębiorstwa, które: zatrudniają mniej niż 250 pracowników oraz spełniają jeden z następujących warunków: ich roczne obroty nie przekraczają 40 milionów Euro, lub ich roczna suma bilansowa nie przekracza 27 milionów Euro a także odpowiadają kryterium niezależności w świetle Rozporządzenia Komisji Europejskiej (WE) 68/2001.

W przypadku, gdy niezbędne jest rozróżnienie pomiędzy przedsiębiorstwami małymi i średnimi, „małe przedsiębiorstwo” definiuje się jako przedsiębiorstwo, które zatrudnia mniej niż 50 pracowników oraz spełnia jeden z następujących warunków: jego roczne obroty nie przekraczają 7 milionów Euro, lub jego roczna suma bilansowa nie przekracza 5 milionów Euro, odpowiada kryterium niezależności w świetle Rozporządzenia Komisji Europejskiej (WE) 68/2001.

Mobilne Centra Informacji Zawodowej (przy Centrum Edukacji i Pracy OHP) - sieć specjalistycznych jednostek w zakresie informacji i poradnictwa zawodowego dla młodych ludzi. Głównym celem działania MCIZ jest umożliwienie młodzieży nabycia umiejętności aktywnego, elastycznego planowania rozwoju zawodowego, zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do przejścia z edukacji na rynek pracy. Zadaniem MCIZ jest dotarcie do najbardziej odległych miejscowości, by ludziom młodym ułatwić dostęp do informacji edukacyjno-zawodowej, poprzez multimedialne programy komputerowe, prowadzenie zajęć grupowych, porady indywidualne oraz udzielanie informacji zawodowych o rynkach pracy, specjalistycznych szkoleniach, treningach i informacji o możliwych ścieżkach kształcenia.

Obszary wsparcia EFS – rozporządzenie nr 1784/1999/WE z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego określa priorytety EFS w ramach tzw. pięciu obszarów wsparcia. Obejmują one: aktywną politykę rynku pracy, przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, kształcenie ustawiczne, doskonalenie kadr gospodarki (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości, równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

Phare – Program Spójności Gospodarczej i Społecznej - PHARE, skrót od: Polish, Hungary, Assistance for Restructuring their Economies. Początkowo program ten wspierał wyłącznie przemiany w Polsce i na Węgrzech. Z czasem, stał się programem pomocy w przebudowie gospodarczej państw Europy Środkowej i Wschodniej. Program finansowany przez UE, który ma na celu zmniejszanie opóźnień i różnicowań pomiędzy regionami poprzez promowanie aktywności sektora produkcyjnego, rozwój zasobów ludzkich oraz infrastruktury.

Pożyczka szkoleniowa - pożyczka udzielona bezrobotnemu na sfinansowanie kosztów szkolenia podejmowanego bez skierowania powiatowego urzędu pracy na to szkolenie.

Prace interwencyjne - zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Roboty publiczne - zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac mających na celu reintegrację zawodową i społeczną, określoną na podstawie przepisów o zatrudnieniu

socjalnym, organizowane przez ośrodki pomocy społecznej lub organizacje pozarządowe, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków.

Sektorowe Programy Operacyjne - programy operacyjne przygotowywane i zarządzane przez właściwe resorty centralne, realizujące zadania horyzontalne w odniesieniu do całych sektorów ekonomiczno-społecznych.

Staż - nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

Stopa bezrobocia - ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo (to jest zdolnych w prawnie określonych warunkach do podjęcia pracy). Ta ostatnia grupa obejmuje wszystkich zdolnych do pracy w wieku od 15 do 65 (kobiety do 60) roku życia – to znaczy także bezrobotnych (stopa bezrobocia = liczba bezrobotnych/liczba czynnych zawodowo x 100).

Stypendium - kwota wypłacana z Funduszu Pracy bezrobotnemu w okresie odbywania przygotowania zawodowego w miejscu pracy lub w okresie odbywania szkolenia, stażu u pracodawcy oraz w okresie nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej albo w szkole wyższej, do której uczęszcza w systemie wieczorowym lub zaocznym.

Subsydiowanie zatrudnienia - refundowanie części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki ubezpieczeniowe przez przedsiębiorców zatrudniających rolników i domowników chcących podjąć zatrudnienie w sferze pozarolniczej lub osoby zagrożone utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych.

SWOT - Metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

Szkolenie - pozaszkolne zajęcia edukacyjne mające na celu uzyskanie lub uzupełnienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

Szkolne Ośrodki Kariery - tworzone w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych o uprawnieniach szkół publicznych, pomagają w wyrównywaniu szans edukacyjnych i zapewniają możliwość korzystania z technologii informacyjnej w uczeniu się oraz rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i zawodowych młodzieży będącej w trakcie nauki w szkołach, a także w przygotowaniu jej do wejścia na rynek pracy.

Współczynnik Aktywności Zawodowej - procentowy udział aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) w ogólnej liczbie ludności powyżej 15 roku życia, ogółem oraz dla danej grupy.

Wskaźnik Zatrudnienia - procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i powyżej, ogółem oraz dla danej grupy.

Zadania instytucji rynku pracy

Podmiotami wykonującymi zapisy Planu są instytucje rynku pracy realizujące zadania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Należą do nich:

- 1) Publiczne służby zatrudnienia,** tworzące organy zatrudnienia wraz z powiatowymi urzędami pracy i Wojewódzkim Urzędem Pracy oraz Urzędem Wojewódzkim, realizujące zadania określone ustawą.

W zakresie objętym Regionalnym Planem Działań Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego działa poprzez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie będący samorządową jednostką organizacyjną.

Do zadań wojewody w zakresie polityki rynku pracy należy sprawowanie nadzoru nad działalnością samorządów powiatów i samorządu województwa, realizujących zadania przy pomocy odpowiednio powiatowych urzędów pracy i Wojewódzkiego Urzędu Pracy w zakresie:

- wdrażania i stosowania standardów usług rynku pracy,
- spełniania wymogów kwalifikacyjnych określonych dla pracowników urzędów pracy,
- kontroli realizacji zadań, wynikających z przestrzegania przepisów ustawy, wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego,
- organizowanie i finansowanie szkoleń pracowników urzędu wojewódzkiego i powiatowych urzędów pracy,
- wydawanie licencji pośrednikom pracy i doradcom zawodowym,
- realizacja zadań organu wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym w sprawach dotyczących świadczeń z tytułu bezrobocia.

Do zadań Wojewódzkiego Urzędu Pracy w zakresie polityki rynku pracy należy – między innymi:

- określanie i koordynowanie regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy przez przygotowanie i realizację regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia;
- podział posiadanych środków Funduszu Pracy, z uwzględnieniem kierunków i priorytetów określonych w regionalnym planie działań na rzecz zatrudnienia, na działania na rzecz promocji zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich i aktywizacji bezrobotnych;
- opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych;
- współdziałanie z wojewódzką radą zatrudnienia w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich;
- badanie efektywności projektów lokalnych;
- programowanie i wykonywanie zadań realizowanych przy współfinansowaniu Europejskiego Funduszu Społecznego przez opracowywanie, realizację i finansowanie programów regionalnych i projektów lokalnych, oraz wykonywanie innych zadań wynikających z programów sektorowych;
- inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązywanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- realizowanie zadań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego państw Unii europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w zakresie świadczeń dla bezrobotnych;
- realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, w szczególności realizowanie zadań z zakresu udziału w sieci EURES, w tym: świadczenie usług EURES;
- realizowanie zadań wynikających z umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi w zakresie kierowania polskich obywateli do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych;
- organizowanie i koordynowanie usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a także ich rozwijanie na terenie województwa;
- opracowywanie, gromadzenie, aktualizowanie i upowszechnianie informacji zawodowych na terenie województwa;
- koordynowanie działań w zakresie kształcenia ustawicznego i szkolenia bezrobotnych i poszukujących pracy, w szczególności: diagnozowanie potrzeb rynku pracy w zakresie kształcenia ustawicznego i szkolenia bezrobotnych oraz poszukujących pracy, określanie i wdrażanie instrumentów służących dostosowaniu kierunków kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, prowadzenie rejestru instytucji szkoleniowych; prowadzenie dialogu społecznego w zakresie polityki zatrudnienia i kształcenia ustawicznego pracowników i poszukujących pracy;

- współdziałanie z właściwymi organami oświatowymi w harmonizowaniu ustawicznego kształcenia zawodowego z potrzebami rynku pracy;
- określenie, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady zatrudnienia, na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności, wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonana refundacja;
- prowadzenie rejestru agencji zatrudnienia oraz wydawanie certyfikatów wstępnych i certyfikatów o dokonaniu wpisu do rejestru agencji zatrudnienia
- prowadzenia Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej - wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych, które: wspomagają powiatowe urzędy pracy w prowadzeniu poradnictwa zawodowego opracowuje, aktualizują i upowszechniają informacje zawodowe na terenie województwa, prowadzą zajęcia aktywizacyjne na rzecz bezrobotnych i poszukujących pracy oraz współpracują przy świadczeniu usług EURES.

Do zadań powiatowych urzędów pracy należy – między innymi:

- opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe;
- rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy;
- inicjowanie i wdrażanie instrumentów rynku pracy;
- inicjowanie i wspieranie tworzenia klubów pracy;
- inicjowanie, organizowanie i finansowanie projektów lokalnych i innych działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych;
- opracowywanie analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy;
- inicjowanie i rozwiązywanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązywanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- współpraca z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, organizacji robót publicznych oraz zatrudnienia socjalnego;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia;
- realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, w szczególności realizowanie zadań z zakresu udziału w sieci EURES.

2) Ochotnicze Hufce Pracy, będące państwową jednostką wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz bezrobotnych do 25 roku życia, wykonują zadania państwa w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, a także zadania w zakresie jej kształcenia i wychowania. W szczególności prowadzą działania mające na celu:

1. umożliwienie młodzieży, która nie ukończyła szkoły podstawowej lub gimnazjum albo nie kontynuuje nauki po ukończeniu tych szkół, zdobycie kwalifikacji zawodowych oraz uzupełnienie wykształcenia podstawowego lub gimnazjalnego;
2. umożliwienie młodzieży uzupełnianie ponadgimnazjalnego wykształcenia ogólnego i zawodowego;
3. organizują zatrudnianie młodzieży w wieku powyżej 15 lat, która nie ukończyła szkoły podstawowej lub gimnazjum albo nie kontynuuje nauki po ukończeniu tych szkół, bezrobotnych do 25 roku życia, uczniów i studentów;
4. prowadzą poradnictwo zawodowe dla młodzieży oraz mobilne centra informacji zawodowej;
5. inicjują międzynarodową współpracę i wymianę młodzieży;
6. prowadzą agencje zatrudnienia bez konieczności uzyskania wpisu do rejestru zatrudnienia;
7. refundują koszty poniesione przez pracodawcę na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne młodocianych pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego w ramach szkoleń ogólnych w rozumieniu przepisów o dopuszczalności pomocy publicznej dla przedsiębiorców.

3) Agencje zatrudnienia, będące niepublicznymi jednostkami organizacyjnymi świadczącymi usługi w zakresie:

- pośrednictwa pracy,
- pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych,

- poradnictwa zawodowego,
- doradztwa personalnego,
- pracy tymczasowej.

Agencje świadczą usługi w zakresie pośrednictwa, to jest prowadzenia analizy zatrudnienia u pracodawców, określania kwalifikacji pracowników i ich predyspozycji oraz innych cech niezbędnych do wykonywania określonej pracy; wskazywania źródeł i metod pozyskania kandydatów na określone stanowiska pracy; weryfikacji kandydatów pod względem oczekiwanych kwalifikacji i predyspozycji, z zastosowaniem narzędzi i metod psychologicznych.

Agencje świadczą również usługi w zakresie poradnictwa zawodowego, które polegają w szczególności na: udzielaniu pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia; udzielaniu informacji zawodowych; udzielaniu pracodawcom pomocy w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych.

Agencje pracy tymczasowej, kierują pracowników do użytkownika, którym może być pracodawca. Pracodawca użytkownik wyznacza pracownikowi agencji pracy tymczasowej zadania i kontroluje ich wykonywanie.

- 4) Instytucje szkoleniowe**, to jest publiczne i niepubliczne podmioty prowadzące na podstawie odrębnych przepisów edukację pozaszkolną, oferujące szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy, także finansowanych ze środków publicznych.

5) Instytucje dialogu społecznego na rynku pracy

Polityka rynku pracy realizowana przez władze publiczne opiera się na dialogu i współpracy z partnerami społecznymi, w szczególności w ramach:

- działalności rad zatrudnienia,
- partnerstwa lokalnego,
- uzupełniania i rozszerzania oferty usług publicznych służb zatrudnienia przez partnerów społecznych i agencje zatrudnienia.

- 6) Instytucje partnerstwa lokalnego**, którymi są instytucje realizujące inicjatywy partnerów rynku pracy, tworzone na rzecz realizacji zadań określonych ustawą i wspierane przez organy samorządu terytorialnego.